

NOVI

Odmev

JUNIJ 2018
ŠTEVILKA 66
ISSN 1331 - 548X

GLASILO KULTURNO PROSVETNEGA DRUŠTVA SLOVENSKI DOM

SLOVENSKI DOM – NAŠ DRUGI DOM

- 3 Ali en človek lahko naredi razliko?
- 3 Kako naj deluje Zveza slovenskih društev pod novim vodstvom?
- 4 Sprejem ob dnevu državnosti Slovenije
- 4 Zborovska revija v Proseku na Tržaškem
- 5 Dobrodošli prijatelji in hvala za glasbeni užitek!
- 5 Pevci uživali v Šentvidu pri Stični in tudi nasmejali občinstvo
- 6 Maša v cerkvi sv. Martina posvečena našemu blaženemu
- 6 Vinko Glasnovič: skladatelj, zborovodja in pevec, ki ljubi slovensko glasbo
- 7 Čudovit koncert v zamejskem Štandrežu
- 8 Velikonočno ustvarjalno razkošje v Veliki Gorici, Lendavi in Zagrebu
- 8 Knjiga o simboliki kranjske klobase
- 9 Zakaj so pisateljeva načela in čustva po stotih letih še aktualna?
- 9 Rapsodija barv in tehnik na avanturistični razstavi
- 10 Skozi pripoved Mance G. Renko smo se srečali z Zofko Kveder
- 11 Marljivi lovranški Slovenci iznenadili kreativnošču
- 11 Poklon spominu na Stanka Vraza
- 12 V prelestni pokrajini Župančičeve mladosti
- 12 Kako smo začutili Cankarjevega duha
- 13 Barvni svet preproste, prisrčne in prijazne umetnice
- 13 Spet je zvenela naša pesem: Slovenija, od kod lepote tvoje
- 14 Ivanka Nikčević (1936–2018)
- 14 Majski prvi petek - prvič brez naše Ivanke
- 15 Obujanje spominov na ukradeno otroštvo in smel pogled naprej
- 15 Kaj nam bo prinesla jesen?

SLOVENC NA HRVAŠKEM

- 16 Barbara Riman: Zakaj pričakujemo, da bi mlade zanimala folklor?
- 17 Zveza slovenskih društev na Hrvaškem po 22-ih letih dobila novo vodstvo
- 18 Primorska poje 2018: prvič koncert v hrvaški Istri!
- 18 Pomlad v znamenju aforizmov, likovne umetnosti, znanosti
- 19 Zadržani prisluhnili predavanju o slovenski tradiciji tunolova
- 19 Praznovanje svetovnega dneva čebel
- 19 Po likovni koloniji še razstava: Obala – ljudje – morje
- 20 Učna ekskurzija v slovensko prestolnico
- 20 Mladi za multikulturalnost, strpnost in povezanost
- 21 Spet nas je povezala pesem: v Sloveniji in pri nas
- 21 Dnevi Slovenije v Slavoniji

- 22 Morje in gozdovi na platnih Olje Jelaska
- 23 Zbor Encijan vse pogosteje vabijo na gostovanja
- 23 Bogat dokumentarni prikaz zagrebških narodnih manjšin

PRETEKLOST V SEDANJOSTI

- 24 Slovenec, ki je prehodil Hrvaško in jo imel rad
- 25 Na kolonizacijo v 18. stoletju spominjajo priimki prebivalcev

POGOVARJALI SMO SE

- 26 Uroš Grilc: Občinstvo v tujini je še posebej hvaležno, pri vas v Zagrebu smo imeli res čudovit in poseben večer!

MATERINŠČINA

- 27 Ste že brali Ivana Cankarja? Kaj pa Zofko Kvedrovo?
- 27 Sestanek o pouku slovenščine v Zagrebu

KULTURNA OBZORJA

- 27 Mariji Barbieri nagrada za knjigo o Križaju
- 28 Slovenska publika uživala v delih nepreseženega hrvaškega kiparja
- 29 Odlazak Mirjane Hećimović, prevoditeljice slovenske književnosti
- 29 Prevodi Mirjane Hećimović
- 30 Knjižnice produbljuje prijateljstvo i međusobno poznavanje
- 30 Pesniki in pesmi v neskončni lepoti...

NOVICE OD TU IN TAM

- 31 Slovenci na spominski slovesnosti v Jasenovcu
- 31 O soočenju s komunistično preteklostjo
- 31 Slovenščina – reven jezik? Kje pa!
- 31 Sedmo Straškovo 2018
- 32 Sami spori in zastoji ter dve dobri novici
- 32 Zmagal Janez Janša, bo tudi sestavil vlado?

ZDRAV DUH V ZDRAVEM TELESU

- 33 Alojzije Mauser - život posvečen strelčarstvu
- 33 In memoriam Josip Branko Godler (1922. – 2018.)

ZA VSAKOGAR NEKAJ

- 34 Tako so jedli naši stari v Posavju
- 34 O delovanju države – v teoriji in praksi
- 35 Ko obišeš Križno jamo, razumeš, kako temna je tema
- 35 Pregovori o medu, čebelah in čebelarjih
- 36 20. maj je pomemben dan za čebele, čebelarje, Slovenijo in svet

Novi odmev izdajata
Kulturno prosvetno društvo Slovenski dom iz Zagreba
in **Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb**
s pomočjo
Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske
in **Urada vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.**

Za izdajatelja:
Darko Šonc

Uredništvo:
Miroslava Maria Bahun, Stanka Herak, Polona Jurinić, Irena Pavlović, Darko Šonc, Marjeta Trkman Kravar.

Urednica:
Agata Klinar Medaković

Pregled, priprava in oprema besedil:
Ilinka Todorovski

Oblikovanje in prelom:
Intergrafika TTŽ d.o.o.

Tisk:
Intergrafika TTŽ d.o.o.
Bistranska 19, Zagreb

Izhaja občasno v slovenskem in hrvaškem jeziku.
Naklada: 800 izvodov

Naslov uredništva:
Kulturno prosvetno društvo Slovenski dom
Masarykova 13/I, 10000 Zagreb
tel./fax +385 (0)1 48 55 171
slovenski-dom@zg.t-com.hr
http://slovinci-zagreb.hr

Fotografije na naslovnici:

V zagrebškem parku Zrinjevac, zeleni oazi Lenucijeve podkve, pod krošnjami stoletnih platan je 9. junija potekal že osmi dan narodnih manjšin Mesta Zagreb. Narodne noše, folklorno in glasbeno ustvarjanje, založniško dejavnost in tradicionalne jedi so predstavili predstavniki 17 manjšin, med njimi tudi slovenska.

Foto: Nino Lah

Ali en človek lahko naredi razliko?

Slovenska skupnost na Hrvaškem je na tretji pomembni prelomnici, odkar sta se naši domovini osamosvojili. Prvi prelom se je zgodil 30. januarja 1992, ko je nastala Zveza Slovencev s sedežem na Reki, naslednja prelomnica je prišla štiri leta pozneje s preoblikovanjem v Zvezo slovenskih društev s sedežem v Zagrebu. Zdaj pa se Zveza vrača na Reko.

Prvo slovensko krovno organizacijo na Hrvaškem je vodil **Vinko Žibert**. Nato je leta 1996 njen predsednik postal **Dar-ko Šonc**, ki je Zvezo vodil vse do letošnjega maja. Pod njegovim vodstvom je slovenska skupnost uspešno previharila viharje političnih sprememb v Sloveniji in na Hrvaškem, obdobje finančne in gospodarske krize ter težke trenutke meddržavnih sporov. Zveza je ves čas rasla in danes šteje že 16 društev. Uveljavila se je kot nepogrešljiv sogovornik s predstavniki slovenske in hrvaške države ter pomemben akter slovenskega zamejskega in hrvaškega manjšinskega življenja. Tkala je vezi med pripadniki slovenske skupnosti in jih zapečatila z vseslovenskimi srečanji ter uspela preživeti brez resnejših sporov in enotna. Takih primerov ni veliko, o tem se vedno znova prepričamo, ko slišimo za neprijetnosti v drugih sorodnih povezavah. Na to smo upravičeno ponosni. Tudi zato lahko pomirjeno zapišemo, da sta bila tako Žibert kot Šonc v svojem času prava človeka na pravem mestu. Prvi je še v

vojnih letih postavil temelje povezave, drugi jih je v mirnodobni Hrvaški utrdil in nadgradil. Zdaj pa je v zapletenih razmerah znotraj naše skupne evropske družine čas za novega človeka, ki lahko stopi korak naprej in spet naredi razliko. To breme si je naložila **Barbara Riman**. Njena naloga je dograjevati, kar je bilo zgrajenega v prvih 26 letih, pri tem pa uporabiti nova orodja, znanja in ideje. Pri čemer bo potrebovala vso podporo vseh društev in vseh članov – vseh generacij.

Res je, vsak med nami je najprej član svojega društva, šele potem tudi Zveze. Vendar to ne pomeni, da je Zveza nekaj oddaljenega in abstraktnega, kar živi svoje življenje. Gre za medsebojno delovanje in vplivanje. Slovensko društvo je lahko le toliko uspešno, kolikor uspeha in ugleda ima celotna skupnost - tudi prek krovne organizacije. In obratno. Pri tem pa je vedno znova pomembno spomniti, da že en človek z veliko dobre volje lahko naredi vidno razliko. Ste tudi vi tak človek? (jpt) 🗨️

Anketa

Kako naj deluje Zveza slovenskih društev pod novim vodstvom?

Krmilo krovne slovenske organizacije na Hrvaškem, ki povezuje 16 društev, je dolgoletni predsednik **Dar-ko Šonc** maja predal **Barbari Riman**. Predsednike treh društev smo vprašali o vlogi in pomenu Zveze slovenskih društev na Hrvaškem.

Danica Avbelj, Istra, Pulj: »Vloga Zveze je, med drugim, povezovanje vseh slovenskih društev na Hrvaškem. Mogoče bi bilo koristno, če bi nas kdo še bolj povezal in koordiniral, saj bi bili tako močnejši in bolj vidni v družbi. Nova predsednica Zveze je mlada in ambiciozna in pričakujem, da bo prinesla svež veter v Zvezo. Pričakujem, da bo imela ideje za napredovanje vseh dru-

štev na Hrvaškem, da nas bo vse spodbudila k bolj aktivnem delovanju. Zdi se mi, da nekatera društva kar veliko počnejo na svoji lokalni ravni, vseeno pa ostanejo precej nevidna. Upam, da bo predsednica našla neke nove poti, in želim ji, v svojem imenu in v imenu Slovenskega kulturnega društva Istra, veliko sreče, uspeha in poguma v prihodnosti.«

Darja Jusup, Lipa, Zadar: »Zveza je velika organizacija z različnimi interesi, kjer morajo vsi spoštovati različno mnenje, predvsem pa ohranjati slovenski jezik, tradicijo in običaje. Od novega vodstva pričakujem, da nadaljuje s proaktivnim delovanjem.«

Cveto Šušmelj, Triglav, Split: »Zveza je v 25 letih delovanja opravičila svoj obstoj. V prihodnosti naj bi bila še bolj v pomoč svojim članicam, posebej manjšim društvom, ki niso sama zmožna opravljati zahtevnih nalog. Slovence na Hrvaškem delijo na 'zamejske Slovence' in 'Slovence po svetu'. Zakaj? Kdo nas je razdelil na avtohtone in ostale? Kaj je sploh 'avtohtonost', saj se je večina Sloven-

cev na Hrvaškem od nekod priselila. Slovenska skupnost na Hrvaškem je celota, saj živimo pod istimi pogoji. Delitev na zamejske ter Slovence po svetu nas žali in je politično vprašanje. Zveza se mora aktivno vključiti v reševanje tega pomembnega vprašanja. Novem vodstvu pa čestitke in dobre želje za uspešno delo. Najprej jim je treba omogočiti 100 dni spoznavanja s problematiko. Od novega vodstva pričakujem programe in projekte, ki naj bi spodbujali boljše sodelovanje med slovenskimi društvi na Hrvaškem.«

(akm) 🗨️

"Na prvem mestu je povezovanje, izmenjava izkušenj in medsebojna pomoč," je prednostne naloge v en stavek strnila Barbara Riman iz reške Bazovice, ki ji je volilna skupščina Zveze slovenskih društev na Hrvaškem 11. maja zaupala štiriletni predsedniški mandat. Poročilo o poteku skupščine in kratek intervju z novo predsednico objavljamo na straneh 16 in 17.

Sprejem ob dnevu državnosti Slovenije

Ob dnevu državnosti Republike Slovenije je 13. junija potekal v Narodni in univerzitetni knjižnici sprejem, ki so ga pripravili slovensko veleposlaništvo, Slovenski dom in Svet slovenske narodne manjšine Mesta Zagreb.

Veleposlanica **Smiljana Knez** je po uvodnem nagovoru odprla razstavo I feel Slovenia. I feel culture, ki je nastala v sodelovanju z vladnim uradom za komuniciranje in Slovenia Press Photo. Med drugim je vse navzoče povabila, da obišejo Slovenijo, ki ni tako daleč, in se sami prepričajo o bogastvu njene naravne in kulturne raznolikosti.

Mlada študenta zagrebške glasbene akademije **Matic Zakonjšek** in **Anja Žabkar** sta v klasični izvedbi zapela slovensko oz. hrvaško himno, s plesoma v gorenjski in belokranjski narodni noši pa se je

predstavila folklorna sekcija Slovenskega doma KPD Bazovica z Reke. Povezovalc je bil minister svetovalec **Matjaž Marko**.

Sprejema so se razen številnih veleposlanikov in drugih predstavnikov diplomatskega zbora udeležili tudi predstavniki kulturnega in javnega življenja, predsednik Sveta za narodne manjšine RH **Aleksandar Tolnauer**, odposlanica zagrebškega župana **Elizabeta Knorr**, predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Barbara Riman** in številni člani slovenskih društev na Hrvaškem. *poj, akm*

Veleposlanica Smiljana Knez, predsednik Slovenskega doma in SSNM MZ **Darko Šonc**, vojaški odposlanec, polkovnik **Aleksander Murko**, namestnik veleposlanice **Marko Rakovec**, slovenski častni konzul na Hrvaškem **Branko Roglič**, konzul **Viktor Mlakar** (z leve).

Nastop folklorne sekcije iz reške Bazovice. Obe foto: akm

Pevski zbor Slovenski dom

Zborovska revija v Proseku na Tržaškem

Letošnja Primorska poje se je odvijala od 2. marca do 22. aprila. Pelo se je v kulturnih domovih, osnovnih šolah, kulturnih centrih, domovih krajanov, cerkvah, gradovih. MePZ Slovenski dom je nastopil v Proseku na Tržaškem krasu 15. aprila.

Potovanje do Proseka je bilo kar razgibano: najprej smo na meji na vstop v Slovenijo čakali skoraj uro in pol, potem smo drveli na Primorsko, brez ustavljanja, da bi prišli ob dogovorjenem času v Vojaški muzej Tabor v Lokev. Seveda smo zamudili, vendar nas je prijazen lastnik **Srečko Rože** počakal in nam nato strnjeno razkazal svojo zelo zanimivo vojaško zbirko. Potem kosilo in hitro naprej do Proseka, na obrobju Trsta, kjer v starem vaškem jedru živijo v glavnem Slovenci. Na generalko nam je uspelo priti točno. Po vaji smo imeli še toliko časa, da smo se malo sprostiti, sprehodili, usedli in spočili.

MePZ Slovenski dom z dirigentom prof. **Ivico Ivanovićem**. Foto: MTK

Kulturni dom Prosek – Kontovel je gostil pet zborov: iz Dornberka, Splita, Postojne, Volča in Zagreba. Lepo je bilo videti polno dvorano domačinov, ki radi prisluhnejo zborovski pesmi, tako priljubljeni med Slovenci. Prisluhneš petju. Uživaš ob zvokih, jih primerjaš in postaneš kritičen. Tudi videz je pomemben. Nekateri so klasični, drugi bolj moderni, tako v petju kot oblačilih. Vsi smo se potrudili in se predstavili najboljšo, kar je občinstvo prepoznalo in nagradilo. Vsak zbor se je predstavil s štirimi pesmi. Mi smo zapeli Domov v slovenski kraj, Ko'b sodov ne b'lo, Da sem jaz ptičica in Se davno mrači.

Da pevci živimo za pesem, se pokaže tudi na snidenju po koncertu. Pesmi se kar vrstijo, od enega zbora do drugega, pojemo vsi. Peti na prireditvi Primorska poje je vedno zanimivo: vedno drugače in zopet enako. *Stanka Herak*

Pevski zbori slovenskih društev na Hrvaškem tradicionalno sodelujejo na reviji Primorska poje. Letos so na različnih koncertih nastopili ŽPZ Ajdovke, Umag (Branik, 4. marec), MePZ A. M. Slomšek, Zagreb (16. marec), MePZ Encijan (Gorica, 18. marec) ter MePZ Triglav, Split in MePZ Slovenski dom, Zagreb (Prosek, 15. april). Več podrobnosti objavljamo v rubriki Slovenci na Hrvaškem.

Dobrodošli prijatelji in hvala za glasbeni užitek!

Po skoraj dveletnem dogovarjanju in prestavljanju terminov so nas 13. aprila obiskali pevci Lovskega pevskega zbora iz Medvod, ki ima za seboj številne nastope v Sloveniji in tujini. Skupni koncert z Mešanim pevskim zborom Slovenskega doma je poslušalcem iz prepolne dvorane zagotovo ostal v lepem spominu.

Lovski pevski zbor iz Medvod, ki ga vodi zborovodja **Milan Bajžel**, je izvedel naslednji program: Pozdravljeni prijatelji (Ubaldo Vrabec), Triglav (Jakob Aljaž), Planinska roža (dr. Gustav Ipavec), Petelinov ples (Marko Ciuha), Ko petelin svatuje (Franc Klančnik), Pleničke (prir. Danilo Bučar), Kadar bom vandral (S. in V. Avsenik), Medvoška (Slavko Mihelčič).

Lovski pevski zbor iz Medvod in Marjan Dirnbek na orglicah. Foto: akm

Največji aplavz pa je zbor požel z dodatno pesmijo Funikuli Funikula v priredbi **Egija Gašperšiča**.

Mešani pevski zbor Slovenskega doma, ki ga vodi **Ivica Ivanovič**, pa je zapel pesmi: Slovenski dom, moj drugi dom (Petar Kutnjak), Da sem jaz ptičica (Emil Adamič), Domov v slovenski kraj (France Cigan), Se davno mrači (Vilko Rus), Ko b' sodov ne b' lo (Jože Leskovar), Zbadljivka (Emil Adamič).

Nastop obeh zborov je na koncu zaokročila skupna pesem Pevec A. Foersterja.

Da pa bi nam bilo še lepše, je poskrbel naš član **Marjan Dirnbek**, ki nas je s svojimi orglicami popeljal v Slovenijo, na planine, med rožice...

Po koncertu je sledilo druženje, ki je bilo prav tako popestrjeno s pesmijo in veseljem. Da bi prijateljem iz Medvod, med katerimi je bila tudi podžupanja **Darinka Verovšek**, obisk pri nas ostal še v lepšem spominu, smo jih pred koncertom popeljali na kratek sprehod po našem Zagrebu. **Irena Hribar Pavlovič**

Branko Celar o nastopih pri rojajkih

Lovski pevski zbor Medvode šteje 21 pevcev, deluje že 42 let in je za poseben prispevek k širjenju pevske in lovske kulture doma in po svetu prejel zlato plaketo Lovske zveze Slovenije, je povedal član upravnega odbora Branko Celar. Pojasnil je, da vsako gostovanje pri Slovincih zunaj slovenskih meja pomeni, da nato skupaj z občino Medvode k njim povabijo zbor, pri katerem so gostovali.

Marjeta Trkman Kravar

Pevci uživali v Šentvidu pri Stični in tudi nasmejali občinstvo

Tudi letos je naš zbor sodeloval na največji zborovski prireditvi v Sloveniji. V okviru 49. Tabora slovenskih pevskih zborov smo 16. junija nastopili na koncertu slovenskih zborov iz tujine, naslednji dan pa na koncertu združenih zborov.

Na predvečer nedeljskega koncerta so se v avli OŠ Ferda Vesela predstavili po trije zbori iz Hrvaške in BiH, dva iz Srbije in po eden iz Italije in Madžarske. Pridružili so se nam tudi gostitelji, ženski in moški pevski zbor Vidovo. Vsak zbor se pred nastopom predstavi občinstvu. S pesmijo, ki je nasmejala občinstvo, je MePZ Slovenski dom Zagreb predstavila **Irena Hribar Pavlovič**.

»O kresi se dan obesi«

Nedeljski program se je začel opoldne, s tradicionalno povorko skozi Šentvid, nadaljeval pa ob 13. uri s koncertom približno stotih združenih pevskih zborov in televizijskim prenosom. Pozdravni nagovor je imel novi predsednik KD Tabor slovenskih pevskih zborov **Matej Šteh**, ki je to vlogo prevzel od **Jerneja Lampreta**. Slavnostni govornik je bil skladatelj **Tomaž Habe**. Najbolj množično zborovsko srečanje je bilo posvečeno slovenski ljudski pesmi in je potekalo pod geslom O kresi se dan obesi. Gre za slovenski ljudski pregovor, ki se nanaša na 24. junij ko se po izročilu zgodi sončev obrat, dnevi pa se začnejo krajšati. Na ta dan so nekoč kurili kresove.

Petje, zvoki godbe in harmonike, recitacija, ples..., vse strnjeno v enourni program, v katerem je prek tisoč moških in ženskih glasov pod vodstvom dirigenta **Igorja Švare** zapelo 22 pesmi. Dogodek je poseben, ker poteka na prostem in ker imajo pevci le eno skupno

vajo - eno uro pred koncertom. Po vsaki pesmi nam je dirigent s simpatično kretnjo rok ali glave povedal, ali je bil zadovoljen ali ne. Prireditve vsako leto poteka v organizaciji KD Tabor slovenskih pevskih zborov, Občine Ivančna Gorica in Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti ter OŠ Ferda Vesela. Krajanje in društva iz Šentvida prijazno sprejmejo več kot tisoč pevcev iz Slovenije in tujine. Tako je bilo tudi letos. Že zdaj se veselimo srečanja naslednje leto, ob jubileju zborovskega tabora.

Stanka Herak

Irena Hribar Pavlovič (levo) predstavlja zbor. Foto: SH

Maša v cerkvi sv. Martina posvečena našemu blaženemu

Pevci MePZ A. M. Slomšek smo 15. aprila odšli na Ponikvo, v rojstni kraj škofa Antona Martina Slomška. S tamkajšnjim župnikom Alojzijem Kačičnikom smo bili dogovorjeni, da bomo peli pri sv. maši v cerkvi Sv. Martina, kjer so leta 1800 krstili edinega slovenskega blaženega.

Do Ponikve nas je spremljala lepa pot skozi naravo, mimo zelenih travnikov, cvetočih grmov, poljskih rož in sadnega drevja (po bari smo ugibali, ali je jablana, sliva, hruška...). Nebo je bilo čisto modro, posejano z majhnimi belimi oblaki, kot bi se nekdo igral slikarja in pobarval našo pot, po kateri smo potovali k cerkvi Sv. Martina.

MePZ A. M. Slomšek pred Slomškovim spomenikom.

Na cilju so nas pričakali župljani in nas pogostili s finim pecivom in različnimi napitki. Malo smo se okrepčali ter poklepetali z domačimi pevci, ki so imeli prav takrat pevsko vajo, in drugimi vaščani, ki so prišli, da bi se bolj spoznali. Lep uvod v sproščeno vzdušje dneva, ki je bil pred nami.

Pred cerkvijo smo se fotografirali, nato pa odšli v cerkev, da se pripravimo na nastop pri maši. Zapeli smo Vstopni spev (liturgična, glasba prof. **Vinko Glasnovič**) in Kristus je vstal, (besedilo F. Terelj, glasba Stanko Premrl). Maša je bila posvečena A. M. Slomšku, zato smo zapeli tudi Mašo prof. Glasnoviča, posvečeno A. M. Slomšku. Sledile so Gospod usmili se, Slava, Psalm 117 (glasba L. Savinšek), Aleluja in Vera ter Prošnja nad darovi (glasba V. Glasnovič), Minil je dan trpljenja (glasba Karlo Adamič), Svet in blagoslovljen, Oče naš, Jagnje Božje. Za konec pa smo zapeli še liturgični Raduj, nebeška se Gospa in Zveličar naš je vstal iz groba. Po maši smo zapeli še nekaj pesmi in se ob aplavzu navzočih poslovili. Odšli smo še do Slomškove rojstne hiše, kjer je prikazana življenjska pot velikega duhovnika, vzgojitelja in narodnega buditelja. Nato smo se pripeljali na domačijo Podkrajšek, kjer smo imeli kosilo. Po kratkem oddihu smo se navdušeni nad lepoto štajerskih krajev ter polni pozitivnih čustev, odpravili proti Zagrebu, kjer so nas že čakale vsakdanje obveznosti, nove pevske vaje in dogovori.

Miroslava Maria Bahun

Poznavalec in ljubitelj slovenske glasbe prof. Vinko Glasnovič je za svoje delovanje prejel številna priznanja, med njimi leta 2002 zahvalo tedanjega ljubljanskega nadškofa **Alojza Urana** in leta 2008 srebrno Gallusovo značko. Foto: Mira Bahun

Intervju

Vinko Glasnovič: skladatelj, zborovodja in pevec, ki ljubi slovensko glasbo

Dolgoletni vodja pevskega zbora Anton Martin Slomšek prof. Vinko Glasnovič se je rodil 6. septembra 1933 v Janjevu na Kosovem. Jeseni bo praznoval 85. življenjski jubilej, kar je bil tudi povod za intervju za Novi odmev. Njegove vezi s Slovenijo in Slovenci so dolge in trdne. Od leta 1993 je tudi sopotnik Slovenskega doma.

Profesor Vinko Glasnovič je akademski glasbenik in vsestranski glasbeni umetnik. Je tudi mojster igranja na orglah in odličen zborovodja. Njegovo znanje slovenskega jezika se čuti tudi pri petju zbora. Uvodoma smo ga prosili, da opiše svoje vezi s Slovenijo.

- Leta 1951 sem bil na Vrhniki v počitniškem domu kot učenec glasbene šole iz Zagreba. Bil sem član umetniške skupine, ki je gojila igralsko, glasbeno in baletno dejavnost. Nastopali smo tudi v tamkajšnjem Domu JLA. Ob neki priložnosti smo skupaj nastopili baritonist Vjekoslav

Čudovit koncert v zamejskem Štandrežu

Pevci MePZ Anton Martin Slomšek smo z zborovodjo prof. Vinkom Glasnovičem 16. marca sedli na avtobus in se odpeljali proti Štandrežu, na koncert 49. revije Primorska poje.

Duhovna sekcija A. M. Slomšek v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu.

Štandrež je slovensko naselje na severozahodnem robu Goriške ravnine v Italiji. Njegovo italijansko ime je Sant' Andrea. Pozidava je kraj skoraj spojila z Gorico. Štandrež se prvič omenja leta 1339, do leta 1927 je bil samostojna občina. V prvi svetovni vojni je v neposredni bližini potekala soška fronta, zato je

bil kraj skoraj popolnoma porušen. Načrte za obnovo je napravil arhitekt Maks Fabiani. Štandrež je bil močno poškodovan tudi dobri dve desetletji pozneje, med bombardiranjem v drugi svetovni vojni.

Župnijska cerkev Sv. Andreja apostola je ena od večjih cerkev na Goriškem, in je že tretja po vrsti. V letih 1963 in 1964 je bila delno preurejena, s slikami pa jo je opremil Tone Kralj. V tej cerkvi je potekal koncert mešanih pevskih zborov v okviru 49. revije Primorska poje, ki se ga je udeležil tudi naš zbor. Nastopili so še MePZ Georgios iz Pirana, MePZ Sv. Jernej iz Opčin, MePZ Jacobus Gallus iz Trsta in Komorni zbor Grgar iz Nove Gorice. Naš zbor je zapel štiri pesmi: Kyrie in G iz maše Vinka Glasnoviča ter Slomškovi Veselja dom (v priredbi V. Glasnoviča) in Večernica (v priredbi J. Žirovnika).

Koncert je bil čudovit: odlično izbrane pesmi, večinoma mlajši pevci in pevke, mojstrska izvedba. Še dolgo po koncertu so v naših srcih in ušesih zveneli petje in srebrni glasovi, zaslužni za tako lep večer.

Po nastopu smo se vsi pevci kot po navadi zbrali v društvenih prostorih cerkve Sv. Andreja, kje so nas gostitelji pogostili. Malo smo se osvežili, malo pokramljali, si izmenjali lepe besede, malo zapeli... se poslovili in se pozno zvečer zadovoljni razšli. Po počitku smo se naslednji dan vrnili v Zagreb, bogatejši za še en lep večer.

Miroslava Maria Bahun

Vila, tenorist Toni Majnarič in jaz, kot harmonikar, dirigent in pevec. Ko je zbolel zborovodja vrhniškega cerkvenega zbora, so me prosili, da jim priskočim na pomoč. Skupaj smo izvedli oratorij Hudolina Satnerja Asunkcia. Po vrnitvi v Zagreb me je na konservatoriju pričakal pisni ukor. Vojaški rok sem služil v Travniku. V tem obdobju sem nastopil v sarajevski Operi in tam spoznal izjemnega slovenskega opernega umetnika, basista Julija Betetta, ki je bil takrat že profesor na ljubljanski Akademiji za glasbo, kasneje pa je postal rektor. Povabil me je na študij v Ljubljano.

■ In tako se je začelo vaše ljubljansko obdobje!?

Na študij v Ljubljano sem se tri leta vozil z vlakom iz Zagreba. Na Akademiji za glasbo sem diplomiral kot pevec in

dirigent pri profesorju Cirilu Cvetku, znamenitem slovenskem skladatelju, dirigentu in zborovodji.

■ Kako se je začelo vaše sodelovanje s Slovenskim domom?

Po osamosvojitvi Hrvaške in Slovenije me je k sodelovanju povabila takratna tajnica slovenskega društva v Zagrebu Vera Dugič, in sicer na priporočilo tedanjega ravnatelja Glasa Koncila Josipa Ladike. Pozneje sta nastala dva zbora: Mešani pevski zbor Slovenski dom in Mešani pevski zbor Anton Martin Slomšek, ki deluje v okviru duhovne sekcije društva. S tem zborom sodelujem od samega začetka.

■ In ves ta čas spremljate slovenske maše v Zagrebu.

Najprej so bile maše v cerkvi sv. Roka na Rokovem perivoju, nato v cerkvi sv.

Martina v Vlaški ulici, zdaj pa že dolgo spremljamo maše dvakrat na mesec v kapeli Ranjenega Jezusa v središču mesta, na Trgu Bana Jelačića. Nekajkrat na leto nastopamo na mašah v Sloveniji, o čemer lahko redno berete v Novem odmevu. Redno sodelujemo tudi na zborovski reviji Primorska poje.

■ Ukvarjate se tudi s skladanjem.

Uglasbil sem mašo, posvečeno padlim žrtvam v Domovinski vojni. Skladal sem tudi tri latinske maše, ena je posvečena Antonu Martinu Slomšku. Uglasbil in priredil sem nekaj Slomškovih pesmi, ki jih po teh mašah izvedemo kot dodatek. Za zbor sem priredil tudi nekaj pesmi drugih slovenskih avtorjev, ki so redno na našem repertoarju.

Polona Jurinič

Šopkove razstave

Velikonočno ustvarjalno razkošje v Veliki Gorici, Lendavi in Zagrebu

Že drugič zapored sta se Šopek in zagrebški svet slovenske manjšine pridružila predstavitvi raznolike velikonočne tradicije evropskih narodov, prvič so Šopkove ustvarjalke razstavljale v Lendavi, tradicionalno pa so Šopkove stvaritve razveseljevale obiskovalce Slovenskega doma v Zagrebu.

Velikonočna razstava v organizaciji Koordinacije svetov in predstavnikov nacionalnih manjšin Mesta Zagreb in Zagrebške županije je potekala v Ljudski univerzi Velika Gorica, 23. marca. Svoje velikonočne običaje in pirhe so predstavili Čehi, Italijani, Madžari, Makedonci, Poljaki, Rusi, Rusini, Slovaki, Ukrajinci in Slovenci. **Stanka Herak** je v gorenjski narodni noši številnim obiskovalcem nudila potico, **Stanka Novković** pa pojasnjevala tehnike barvanja adlešiških pirhov, belokranjskih drsank, kot tudi barvanje s čebulnimi olupki in z rdečim zeljem.

Mednarodna razstava pirhov, vina in velikonočnih izdelkov, ki jo pripravlja Zveza kulturnih društev Lendava, je letos potekala od 22. do 25. marca v prireditvenem prostoru TLP 11 v središču Lendave. Udeležili so se je kulturno-umetniška društva iz Lendave, okolice in Madžarske ter Slovenski dom iz Zagreba. Naše kreativke so z veseljem prikazale svoje umetniško poslikane, unikatne pirhe, spomladanske šopke in aranžmaje, nakit in ročna dela v tehniki dekupaža. Obiskovalci so pokazali kar lepo zanimanje za razstavo. Domačini so bili zelo gostoljubni, posebej prijazna pa je bila predsednica Zveze **Danijela Hozjan**. Povedala je, kako deluje Zveza, predstavila je zgodovino Lendave ter razkazala to lepo mesto in njegove znamenitosti. Bilo je tudi dosti časa za pogled na pokrajino z novega razglednega stolpa. Iz Lendave so se Šopkovke vrnile v Zagreb z res lepimi vtisi.

Ko nista enaka niti dva pirha

Tradicija, ki se je članice kreativne delavnice Šopek posebej veselijo, je velikonočna razstava v Slovenskem domu. Leto je bila tik pred veliko nočjo, 28. marca. Tokrat so Šopkovke pokazale, kako je mogoče

Obilo Šopkovih pirhov na razstavi v Lendavi. Foto: SN

S tradicionalne Šopkove razstave v Slovenskem domu. Foto: SŠ

z več ali manj truda na različne načine okrasiti velikonočna jajca. Pokazale so nam pirhe, okrašene s slovenskimi motivi cvetja, motivi z adlešiških pirhov, prekmurskih remenic in brkinskih pirhov. Izdelale so pirhe, okrašene s perlami, v dekupaž tehniki in tako naprej. Niti dva pirha nista bil enaka, razstavile pa so jih prek 250! Redni obiskovalci Šopkovih razstav so bili zelo zadovoljni.

Ob tem je očitno, da razstave Šopka niso namenjene samo prikazu stvaritev, ampak so tudi prelepa priložnost za druženje s prijatelji in povod za veselje v prijazni družbi.

Razstavo sta s svojim krasnim petjem posebej popestrila pevka **Anja Žabkar**, študentka 3. letnika Glasbene akademije v Zagrebu in njen profesor **Simon Peter Dešpalj**, ki jo je spremljal na klavirju.

Stanka Novković / akm 🗣️

Knjiga o simboliki kranjske klobase

V Slovenskem domu so 9. maja v okviru Kliofesta, festivala zgodovine 2018, predstavili knjigo **Jerneja Mlekuža Kranjsko klobasanje**, ki je v hrvaškem prevodu **Eda Fičorja** izšla pri založbi **Srednja Europa** z naslovom **I feel kranjska kobasica (Kako je kranjska kobasica podigla slovenski narod)**.

Obiskovalci so z zanimanjem spremljali duhovito avtorjevo pripoved o kranjski klobasi »v prostoru«, »skoz časa«, »na jeziku in v ustih«. Knjiga je prvi zgodovinski pregled uporabe kranjske klobase v slovenski kulinariki, ki je strukturirala slovenski prehramben in simboličen vsakdan. V predstavitvi knjige o enem od simbolov slovenstva, ki

je v življenju Slovencev prisotna skoraj stoletje in pol sta sodelovala tudi **Irena Radej Miličič** in urednik hrvaške izdaje dr. **Damir Agičič**.

Dobro obiskanega dogodka sta se poleg članov društva in obiskovalcev Kliofesta udeležila tudi slovenska veleposlanica na Hrvaškem **Smiljana Knez** in predsednik Slovenskega doma **Darko Šonc**.

Etnolog, geograf in raziskovalec z ZRC SAZU dr. Jernej Mlekuž, prof. Irena Radej Miličič, dr. Damir Agičič (z leve). Foto: akm

Razprava o kranjski klobasi se je nadaljevala ob druženju in pokušini te slastne dobrote, ki pa je v hipu pošla. (akm) 🗣️

Zakaj so pisateljeva načela in čustva po stotih letih še aktualna?

Tudi člani Slovenskega doma v Zagrebu smo se 23. maja poklonili spominu na Ivana Cankarja ob 100 letnici njegove smrti. Dela največjega slovenskega pisatelja so nam s projektom Cankar strip približali igralci in avtorji Boštjan Gorenc Pižama, Andrej Rozman Roza in Žiga X Gombač.

Na ogled je bila tudi razstava stripovskih ilustracij, ki na nov način prikazuje in predstavlja Cankarjeva dela Hlapci, Moje življenje in Hlapec Jernej, v kratkem videu pa so predstavljeni različni pristopi k ustvarjanju stripov avtorjev **Tanje Komadina**, **Igorja Šinkovca** in **Damijana Stepančiča**. Občinstvo je goste in njihovo zanimivo predstavitev nagradilo z zaslužnim aplavzom. Ob robu prireditve smo se pogovarjali tudi s pobudnikom projekta Cankar v stripu **Urošem Grilcem** – pogovor objavljamo v rubriki Pogovarjali smo se.

Ob vsem tem pa drobtinica mojega razmišljanja. Kar prav nam je prišla ta predstava, saj smo Slovenci na Hrvaškem malce hendikepirani glede poznavanja slovenske kulturne dediščine. Ne zato, ker bi nam to bilo onemogočeno, pač pa zaradi samega načina življenja in okolja, kjer živimo. Mi starejši še nekaj malega vemo o tem velikem sinu slovenskega naroda, saj smo se o njem učili v šoli, naši potomci, ki obiskujejo hrvaške šole, pa vedo o Cankarju zelo malo ali pa nič.

Cankar, ki je ustvarjal v časih, ki so že zdavnaj za nami, je s svojimi

Boštjan Gorenc Pižama, Andrej Rozman Roza, Žiga X Gombač (z leve). Foto: akm

osnovnimi načeli še vedno aktualen, saj so neke stvari večne. Spreminjajo se stvari, predmeti, okolje, vendar čustva, ki jih je opisoval Cankar, so vedno med nami in v nas. Ljubezen in skrb matere, pravice in krivice... skratka občutki... tega ne more pomesti noben čas. In zato je Cankar vedno aktualen, je med nami in v nas.

Irena Hribar Pavlovič

Slika mojega sveta

Rapsodija barv in tehnik na avanturistični razstavi

Znano je pravilo, da je treba dobro opravljene zadeve nadaljevati na enak način. To pravilo je obveljalo tudi v sodelovanju med Slovenskim domom in združenjem Fijaker v pripravi razstav. Aprila so se namesto fotografov predstavili slikarji, ki jih povezuje spletni portal Ludvig dizajn.

Vsak od devetnajstih umetnikov je izbral po eno delo in nastala je razstava z imenom Slika mojega sveta. Umetniki iz Hrvaške, Slovenije, Srbije in Črne Gore so ustvarili pravo rapsodijo barv in tehnik, od akvarelov do olja na platnu. S svojo navzočnostjo na otvoritvi so še dodatno obogatili dobro obiskano razstavo: **Angelina Đoković- Janjušević**, **Barbara Špiljak**, **Branka Hrzić**, **Branka Šinko**, **Denis Kaplan**, **Dijana Mlinarić-Daić**, **Đurđica Pirkić**, **Emina Jaić**, **Janica Šterc**, **Josip Rubes**, **Karmela Bojić**, **Kristina Tot-Kaša**, **Maja Perić**, **Marija Božić**, **Mercedes Bratoš**, **Miroslav Odavić**, **Neva Pavlin**, **Veseljka Kos**, **Zoran Hercigonja**.

Publiki, navajeni na tematske razstave ali dela enega avtorja, je ta razstava omogočila povsem drugačno doživetje. Vsako delo je ponujalo značilen izraz vsakega avtorja, ki pri odločitvi o izbranem delu niso imeli nikakršne omejitve, ne glede na tehniko slikanja in ne glede na motivov. Zato je bilo ogledovanje razstavljenih slik svojevrstna avantura, ker obiskovalec ni vedel, kaj mu prinaša novo razstavljeno delo. Takšen pristop je navdušil ne le občinstvo, ampak tudi avtorje, ki so lahko svoje delo primerjali z deli svojih kolegov.

Razstava je bila odprta 18. aprila s priložnostnimi besedami avtorja tega zapisa, strokovno predstavitev pa je podal prof. **Nedeljko Tintor**.

Rolando Nikčević

Številni obiskovalci so si z zanimanjem ogledali razstavo polno barv. Foto: Gordan Kos

Skozi pripoved Mance G. Renko smo se srečali z Zofko Kveder

Ob 140. obletnici rojstva prve slovenske poklicne pisateljice Zofke Kveder (Ljubljana, 1878–Zagreb, 1926) smo v Slovenskem domu 25. aprila gostili mlado slovensko zgodovinarico Manco G. Renko, ki je o življenju Kvedrove lani izdala knjigo z naslovom *Lastno življenje: Srečanje z Zofko Kveder*.

V pogovoru, ki ga je vodila **Tanja Borčič Bernard**, so sodelovale tudi potomke Kvedrove: njena vnukinja, priznana hrvaška koreografinja **Tihana Škrinjarić**, pravnukinja, uveljavljena hrvaška pisateljica **Sanja Pilić** in prapravnukinja, fotografinja in režiserka **Vladimira Spindler**.

Avtorica knjige Manca G. Renko nas je popeljala skozi neverjetno življenje Zofke Kveder, ki je s svojo željo, da živi svobodno, utirala pot številnim ženskim generacijam za sabo. Rojena v preprosti delavski družini ob koncu 19. stoletja, je Kvedrova že kot deklca kazala izjemen intelekt, zaradi česar jo je oče tudi poslal na šolanje v Ljubljano. Na podeželje se je sicer vrnila, a ne za dolgo. Pri devetnajstih letih je odšla v Kočevje, kjer se je zaposlila pri nekem geodetu, dobila pa je tudi tisto, po čemer je najbolj hrepnela, lastno sobo. Od tam jo je pot vodila v Ljubljano, pa v Trst, kjer se je prvič čutila zares svobodno, toliko, da si je celo lase postrigla na kratko, kar je bilo za tiste čase precej radikalno. Nekaj mesecev je preživela v švicarskem Bernu, potem pa se je preselila v Prago in nazadnje v Zagreb, kjer je tudi umrla. Iz zakona s hrvaškim zdravnikom in pesnikom Vladimirjem Jelovškom je imela tri hčerke: Vladimiro, Mašo in Miro. Najstarejša Vladimira je zaradi bolezni pri devetnajstih umrla, kar je Zofki pustilo hude posledice, zlasti zaradi očitkov, zakaj ni poiskala pomoči in ali je bila dobra mama. Prva hči se ji je rodila, ko še ni bila poročena, po razvezi z Jelovškom pa se je odrekla kakršnikoli alimentaciji.

Živela je pred svojim časom

Kvedrova je poleg literarnih besedil pisala tudi za številne revije in časopise, kjer se je dotikala predvsem ženskih tem, ki so bile takrat še velik tabu. „Za prvi slovenski liberalni časopis Slovenski narod je pisala pod moškim psevdonomim. Odvetnik Šuštaršič, pri katerem je bila zaposlena, je namreč menil, da se javno pisanje ne spodobi za žensko, kaj šele, če gre za njegovo tajnico,“ je povedala avtorica knjige o Kvedrovi. Naslednji korak je bil pisanje za časopis Slovenka, o temah, o katerih se takrat javno ni govorilo: »Žensko telo, zakaj so plačane manj kot moški, zakaj učiteljice po poroki in rojstvu otrok niso smele več delati, o prostituciji, pa tudi o splavu, tabuju vseh tabujev. Glede

Manca G. Renko

„O Cankarju, s katerim si je dopisovala, bi težko govorili kot o feministu. Lahko pa rečemo, da je že sam ta prijateljski odnos med moškim in žensko, Cankarjem in Kvedrovo, ki sta se obravnavala enakovredno kot intelektualca, v tistem času predstavljal dejanje feminizma.“

Sanja Pilić

„Moški Zagreb je bil do nje grozen. Govori se, da je Krleži v neki goreči kavarniški razpravi primazala klofuto, zaradi česar je o njej grdo pisal v svojih Zastavah. Zagreb je še danes majhno mesto, v katerem hitro dobiš lastno senco. Verjamem, da ji je bilo v takšnem okolju zares težko.“

Obiskovalci so potrpežljivo čakali na posvetilo Renkove.

Vodja oddelka za južnoslovanske jezike in književnosti na Filozofski fakulteti v Zagrebu **Anita Peti-Stantić**, Tihana Škrinjarić, Vladimira Spindler, Manca Grgić Renko, Sanja Pilić, slovenska veleposlanica na Hrvaškem **Smiljana Knez**, Tanja Borčič Bernard (z leve). Obe foto: akrm

na radikalnost teh tem bi bilo bolj pošteno reči, da je bila Slovenka najbolj radikalen političen časopis tega časa, ne le ženski.“ Živela je pred svojim časom, zaradi česar je bila deležna številnih kritik in posmehovanja, kar jo je na koncu tudi zlomilo. Zofka Kveder se je zavedala, da njeno delo, zato ker je ženska, ni nič slabše od dela njenih moških sodobnikov, kar je bilo za tisti čas izjemno pogumno, je sklenila Manca G. Renko. (tbb) 🗨️

Tihana Škrinjarić

„Moja mama nam je govorila, da je Zofka ob nedeljah zagnila zavese. Ob sobotah je namreč izhajal humoristični list Kopriva, v katerem je bila Zofka pogosto predmet posmeha, kar je potem vsako nedeljo prebolevala.“

Vladimira Spindler

„Lahko razumem Zofkino borbo za preživetje, saj smo vse tri stopile na njeno pot. Kot umetnice nimamo niti bolniškega niti porodniškega dopusta. Ta poklic je brez milosti in je težko preživeti. Pred dobrim stoletjem je bilo le še težje.“

Lovranske rukotvorine

Marljivi lovranski Slovenci iznenadili kreativnošću

25. svibnja u Slovenskom domu pripremili su nam dragi i marljivi lovranski Slovenci pravo iznenađenje: predstavili su nam zanimljive, domišljate, estetski dotjerane, najraznovrsnije ukrasne predmete koji su često i vrlo korisni i upotrebljivi.

Ekipa iz Lovrana postavila je izložbu i usput nam pojasnila koje sve tehnike su primijenjene u izradi izloženih predmeta. Članice Šopeka koje su na neki način bile i domaćini kreativcima iz Lovrana, spremno su bile pri ruci koliko je to bilo potrebno. Za nepunih dva sata izložba je bila pripremljena za otvorenje.

Nakon postavljanja izložbe gosti su željeli predahnuti, prošetati centrom Zagreba i pogledati izložbu Katarina Velika u Klovičevim dvorima.

Uvečer je izložba SKD Lovran otvorena. Gostima i prisutnima na kratko su se obratili predsjednik Slovenskog doma **Darko Šonc**, predsjednik Slovenskog kulturnog društva iz Lovrana **Vasja Simonič** i vođa kreativne radionice **Branka Širola**, koja je izrazila zadovoljstvo da mogu svoje radove, a u čiju izradu su uloženi i trud i vrijeme, pokazati na ovakvoj izložbi. Izložba je ostala otvorena deset dana.

Imalo se što vidjeti!

Prisutni su pomno razgledavali izložene rukotvorine. Zanimljive lampe, zidni satovi sa bijelim bročanicima, sjajno ukrašenim tehnikom trasfera, stolne lampe na postoljima izrađenima od odbačenih boca, ali umjetnički ukrašenim tehnikom dekupaža, lakiranih običnim ili creakle lakom. I sjenila su djelo ruku lovranskih kreativki, maštovito obojana na način da su sjajno usklađena sa

Zajednička fotografija članova kreativne radionice SKD Snežnik iz Lovrana i članica kreativne radionice Šopek iz zagrebačkog Slovenskog doma. Foto: akm

postoljem i predstavljaju ukras u prostoru, a često se zapravo radi o recikliranim i odbačenim i oštećenim komadima. Oduševile su svojim pletenim predmetima, košaricama, ukrasnim vjenčićima, srcima i sl. izrađenim iz papira, koji režu u trake, trake motaju u štapiće učvršćuju ljepilom, i boje, zatim ih pleću u željene forme ti predmeti su zaista prelijepi ukras. Izradile su silikonske kalupe i izradile zgodne odljeve koji su individualnim bojanjem postali mali unikatni predmeti. Pokazale su i maske, kostime i pokrivala za glavu sa stotinu šarenih papirnatih ruža. Sve su to same izradile za sudjelovanje na Lovranskom karnevalu, a zatim i na Ptujskom. Zaista se imalo što vidjeti na ovoj izložbi. Kreativke iz Slovenskog doma su svojim kolegicama čestitale na uspješnom radu a odale su im da imaju namjeru poneku od njihovih lijepih ideja i „ukrasti“. A razveselilo ih je, jer su dobile dozvolu za to! Osim što je susret bio radni, bilo je vremena i za prijazno i lijepo druženje sa dragim gostima iz Lovrana.

Stanka Novković

Obletnica

Poklon spomenu na Stanka Vraza

Predzadnji dan meseca maja smo se Slovenci v Zagrebu že sedmo leto zapored zbrali v Opatički ulici, ob spominski plošči Stanka Vraza (1810–1851), da bi se ob obletnici smrti poklonili spomenu na tega slovensko-hrvaškega pesnika.

Stanko Vraz je bil tudi pripovednik, zbiralec ljudskih pesmi, literarni kritik, jezikoslovec, prevajalec, skratka vsestranski intelektualac 19. stoletja in najbolj romantični ilirec. Po polaganju venca na spominsko ploščo v organizaciji Sveta slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreba je sledil še kratek kulturni program. **Vasiljka Tovarloža** je iz knjige avtorjev Ivana Cerarja in Jožeta Pogačnika Slovenska književnost, izdane v Zagrebu leta 1991 kot priporočeni srednješolski učbenik, prebrala zanimiv pogled na Vrazovo predvsem pesniško ustvarjanje v času, ko je živel v Zagrebu. Zatem je **Agata Klinar Medaković** prebrala ljubezensko pesem Najina pot, ki jo je leta 2015 posebej za to priložnost napisala in prebrala slovenska pesnica **Ivana Vatovec** v Samoboru, na Festivalu ljubezenske poezije. Ta festival je prav tako povezan s Stankom Vrazom oziroma z njegovo ljubeznijo do Samoborke Julijane Cantilly, bolj znane kot Vrazova Ljubica. Kulturni program je kot že velikokrat doslej z igranjem na orglice popestril **Marjan Dirnbek**.

Kratko slovesnost na Gornjem gradu so spremljali tudi novinarji Z1 in TV Jabuka.

Marjeta Trkman Kravar

Lovorjev venec na Vrazovi spominski plošči na stavbi HAZU-ja, v kateri je umrl. Foto: nn

V prelestni pokrajini Župančičeve mladosti

Člani Sveta slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb smo se v okviru programa *Moja dežela in ob 140-letnici rojstva Otona Župančiča* (Vinica, 23. 1. 1878– Ljubljana, 11. 6. 1949) 21. aprila odpravili na popotovanje po Beli krajini Župančičeve mladosti.

Le streljaj od mejnega prehoda na Vinici ter mejne reke Kolpe smo se najprej ustavili v Župančičevi spominski hiši ter spoznali njegovo brezčasno poezijo - od navihane Lenke in Zelenega Jurija do raz-

»Veseli sem, da mi je tekla zibka v Beli krajini, polni svetlobe in blagostanja.«
(Oton Župančič)

igranih pesmi Čaše opojnosti in resnobne Dume. Oton Župančič je veliko ime slovenske književnosti: bil je pesnik, dramatik, prevajalec, urednik in eden od velikih mojstrov slovenske moderne. V Županči-

»Veseli sem, da mi je tekla zibka v Beli krajini, polni svetlobe in blagostanja.«
(Oton Župančič)

čevem salonu smo si ogledali dragocene predmete iz pesnikove zapuščine ter se sprehodili po pesnikovi domači knjižnici. Pesnikovo življenje in opus nam je predstavil kratki dokumentarni film Poet režiserja **Nejca Gazvode**, pripravljen za razstavo.

Občudovali smo portrete, ki so jih ustvarili znani slovenski likovni umetniki in manj znana Župančičeva likovna dela. Ogledali smo si tudi razstavo o zaslužnih Belokranjcih: literatih, znanstvenikih, likovnikih, glasbenikih in gledališčnikih. Ob tej priložnosti sta nam **Katarina** in **Ivica** recitirala otroški pesmi Otona Župančiča iz Katarinine stare šolske knjižice Kanglica.

Po ogledu rojstne hiše smo se odpravili v bližnji Črnomelj. Po vožnji mimo Dragatuša, kjer je pesnik preživel otroška leta, in slikoviti s soncem obsijani pokrajini smo prispeli v gostilno Müller, kjer nas je pričakala naša **Ilinka** z mamo **Danico**, rojeno Črnomaljško. Ob odličnem kosilu in belokranjski kapljici smo prijetno pokramljali.

Polona Jurinić

Člani SSNM MZ pred Župančičevim doprskim kipom na Vinici. Foto: nn

Ekskurzija na Vrhniko

Kako smo začutili Cankarjevega duha

V letu 2018 obeležujemo Cankarjevo leto, ker bo 11. decembra minilo 100 let od smrti tega največjega in prvega slovenskega poklicnega pisatelja. Ivan Cankar (1876–1918) je bil tudi dramatik, pesnik, kritik, esejist in politik. Spomladi smo obiskali njegov rojstni kraj.

19. maja sem se pridružila članom Sveta slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb na študijskem potovanju na Vrhniko. Najprej smo se sprehodili do mestnega predela Na klancu, do Cankarjeve spominske hiše, ki stoji na temeljih lesene in s slamo krite hiše, v kateri se je Ivan Cankar rodil. Ko je bil star komaj tri leta, je pogorela do tal, na pogorišču pa so zgradili novo hišo, kakršna je še danes. Tam nas je v vlogi Ivana Cankarja pričakal vodnik **Damjan**, ki nam je predstavil zanimive zgodbe iz Cankarjevega življenja, razkazal nam je spominsko sobo, ogledali smo si obsežen Cankarjev pisateljski opus, risbe, stare fotografije Vrhniko in zbirko vsakdanjih predmetov iz Cankarjevega časa. Preden smo zapustili spominsko hišo, smo si nakupili spominke. Nato smo se sprehodili še do središča Vrhniko, kjer stoji spomenik Ivana Cankarja. O njem kroži anekdota, ki nam jo je povedal vodnik Damjan. Pisatelj je namreč nekoč v družbi dejal: »Ko bom jaz imel spomenik, hočem takega, da bom sedel, ne maram stati.« Vrhničani so mu izpolnili željo. Odsli smo tudi do reke Ljubljanice, skrivnostne reke ponikalnice s sedmimi imeni, in do mostu, kjer se je Cankar v otroštvu velikokrat igral. V črtici *Moje življenje* je opisal »enajsto šolo pod mostom« ter nevednost, prevzetnost in ošabnost opisal kot šolo za življenje. Pred slovesom nam je vodnik Damjan recitiral še odlomek iz *Skodeli-*

ce kave, ki je ena izmed najbolj znanih Cankarjevih črtic. Govori o krivicah, ki jo je storil svoji materi. Prav ta odlomek me je v mislih popeljal v preteklost, ko sem v šolskih klopih prebirala tudi druga Cankarjeva dela: Martin Kačur, Hlapec Jernej in njegova pravica, *Zgodbe iz doline Šentflorjanske*, *Bela krizantema* in zagotovo še katero, ki se ga trenutno ne morem spomniti. Nikoli pa iz mojega spomina ne bo izbrisana Cankarjeva misel iz *Bela krizantema*: »Resnica je posoda vsega drugega: lepote, svobode, večnega življenja. Dokler sem zvest resnici, sem zvest sebi; dokler delam v njenem imenu, bo moje delo rodovitno.« Ta misel bi zagotovo lahko bila tudi moja... V Zagreb smo se vrnili v poznih popoldanskih urah, z osveženimi črticami iz Cankarjevega življenja.

Martina Oblak Pehnc in Franc Rop z vodnikom Damjanom, ki nam je odkril celo vrsto zanimivosti iz Cankarjevega življenja. Foto: akm

Marjeta Trkman Kravar

Razstava

Barvni svet preproste, prisrčne in prijazne umetnice

Ljubiteljska slikarka Boža Jambrek se je 6. junija v Slovenskem domu predstavila z razstavo slik z naslovom **Moj barvni svet**. O avtorici je nekaj besed prebrala Stanka Herak, o njenem delu pa je spregovoril njen mentor Brane Praznik, vodja Društva likovnikov Trebnje.

Boža Jambrek je ljubiteljska slikarka že vrsto let. Živi in ustvarja v Gorenjem Vrhopolju pri Šentjerneju. Je aktivna članica Likovnega društva Mavrica iz Novega mesta, likovne sekcije KUD Dolenjske Toplice ter Društva likovnikov Trebnje. Pozno se je začela ukvarjati s slikarstvom. Z vztrajnostjo je uspela. In kot je poudaril Brane Praznik, je skromna in željna ustvarjanja. Slika v akrilni tehniki, olju na platnu, akvarelu, vinorelu in z zemljo. Njeni motivi so vzeti iz domačega okolja. Za svoja dela je prejela več nagrad, med njimi priznanje Zveze likovnih društev Slovenije. Samostojne in skupinske razstave je imela v Sloveniji, Toskani, Budimpešti, Sarajevu, Karlovcu in Ozlju.

Akvareli z različnimi motivi iz narave. Foto: akm

Razstavo je odprl podpredsednik Slovenskega doma **Silvester Kmetič**. Program je povezovala **Agata Klinar Medaković**, dogodek pa je popestril MePZ Slovenski dom z nekaj pesmimi. **Adica Dobrić Jelača** se je v imenu Šopka, ustvarjalne delavnice, ki ustvarja v Slovenskem domu, zahvalila slikarki s simboličnim šopkom, ki ga je sama ustvarila, umetnica pa je Slovenskemu domu podarila sliko v akvarelu, ki bo od zdaj naprej krasila našo Prešernovo dvorano.

V sproščenem klepetu po programu sem spoznala **Rezko Arnuš**, ljubiteljsko slikarko iz Dolenjskih Toplic. Doma je iz okolice Metlike, od koder tudi jaz prihajam. Veliko sva si imeli povedati. Šolski dnevi, znanci, žlahta, obiski v domačem kraju. Mogoče se še srečava. Nekje v Metliki ali na razstavi, bodisi njeni ali kateri drugi.

Stanka Herak 🗣️

»Moje delo je knjiga ljubezni - odpri jo, domovina, da boš videla, kdo ti je pravičen sin! Dal sem ti, kar sem imel; če je bilo veliko ali malo - Bog je delil, Bog razsodi! Dal sem ti svoje srce in svoj razum, svojo fantazijo in svojo besedo, dal sem ti svoje življenje - kaj bi ti še dal?« (Ivan Cankar: Bela krizantema)

Pod zagrebškimi krošnjami

Spet je zvenela naša pesem: Slovenija, od kod lepote tvoje

V zagrebškem parku Zrinjevac, zeleni oazi Lenucijeve podkve, pod krošnjami stoletnih platan je 9. junija potekal že osmi dan narodnih manjšin Mesta Zagreb. Narodne noše, folklorno in glasbeno ustvarjanje, založniško dejavnost in tradicionalne jedi so predstavili predstavniki 17 manjšin, med njimi tudi slovenska.

Slovenci smo se Zagrebčanom in turistom razen z gorenjsko narodno nošo, v kateri sta se na reviji sprehodila člana Slovenskega doma **Stanka Herak** in **Franc Rop**, predstavili tudi z glasbo, založništvom in dobrotami, posebej ponosno pa smo poudarjali, da se je 20. maja prvič praznoval svetovni dan čebel – prav na pobudo Slovenije.

Tudi tokrat je vsa jedača in pijača v hipu pošla, neredko s pohvalami na račun odlične Stankine belokranjske pogače, potice in cvička. V glasbenem programu nas je predstavil Trio SLO, ki ga sestavljajo simpatični mladi študenti zagrebške glasbene akademije: **Anja Žabkar**, sopran, **Matic Zakonjšek**, tenor in **Ana Šostar**, klavirska spremljava, s pesmimi Dan ljubezni, Slovenija, od kod lepote tvoje in Domovini (Bodri zdrava, domovina). So-deč po gromkem aplavzu, so se njihove enkratne operne izvedbe dotaknile marsikoga na Zrinjevcu.

Manjšine niso problem, ampak rešitev

»Manjšine so sodelovale v izgradnji Zagreba, več kot pet odstotkov Zagrebčanov pripada manjšinam«, je dejal **Dušan Mišković**, v imenu organizatorja dogodka, predsednik Koordinacije svetov in predstavnikov narodnih manjšin Mesta Zagreb. Tudi zagrebški župan **Milan Bandić** in predsednik Sveta za narodne manjšine RH **Aleksandar Tolnauer** sta se obregnila ob zahtevo za referendum, s katerim bi manjšinam zmanjšali pravice.

Na dnevu zagrebških narodnih manjšin so sodelovale albanska, avstrijska, bolgarska, bošnjaška, češka, črnogorska, italijanska, madžarska, makedonska, poljska, romska, rusinska, ruska, slovaška, srbska, slovenska in ukrajinska manjšina. Dogodek se je sklenil z odprtjem razstave fotografij narodnih skupnosti, ki jih je posnel marca letos umrli znani hrvaški vojni fotoreporter in umetniški fotograf Toni Hnojčik, in s koncertom črnogorskega orkestra mestne glasbe Kotor.

Agata Klinar Medaković 🗣️

Nastop odličnih Matica Zakonjška in Anje Žabkar. Foto: akm

Ivanka Nikčević (1936–2018)

Zapustila nas je nenadoma, po kratki, a težki bolezni, 29. aprila. V rodnem Topolcu pri Ilirski Bistrici so ji po domače rekli Tinetova. Mi smo jo poznali kot najbolj nasmejano Primorko, nepogrešljivo članico Slovenskega doma, našo Ivanko.

Vdruštvo se je včlanila kmalu po preselitvi v Zagreb, pred več kot štirimi desetletji. Odkar se je pred četrto stoletja upokojila, pa je postala steber

številnih dejavnosti in bila dobesedno povsod zraven. Ljubila je domačo pesem in bila zvesta članica pevskega zbora, nekaj časa tudi njegova predsednica. Po njeni zaslugi je pevski zbor začel sodelovati na reviji Primorska poje. Petindvajsetkrat je nastopila na slovenskem zborovskem prazniku v Stični. Letos je bila tam, kjer bi med stotinami pevci goreče zvenel njen glas, velika praznina. Brez nje ni bilo niti nobenega družabnega srečanja v društvu, razveseljevala nas je s svojim zvonkim smehom in prijaznostjo ter nas nešteto krat razvajala s svojimi dobrotami. Kuharske recepte in izkušnje je nesebično delila v Novem odmevu, kot avtorica rubrike Ne pozabimo slovenskih jedi. Kdo bo zdaj brskal po naši kulinarčni dediščini? In kdo bo pisal o lutkarstvu? Noben PIF ni minil brez njene recenzije!

Bila je tudi pozorna do ljudi v stiski in naših onemoglih članov. Ko smo v zadnjem Novem odmevu poročali, da je januarja v pečeniškem domu za ostarele za rojstni dan pela 98-letni **Mariji**, nismo slutili, da sama tako visokega jubileja ne bo nikoli praznovala. In da nam bo tako hitro tako zelo manjkala. Že na prvih volitvah leta 2003 je bila izvoljena v Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreba. Verjela je, da nam za Slovenski dom in slovenstvo na Hrvaškem ni treba skrbeti, da bodo prej ko slej prišli novi naraščaji. Tako kot njen sin **Rolando**.

Naša Ivanka, rojena Kresevič, je težko prebolevala prezgodnje slovo od soproga Draga Nikčevića. V utehu nam je, da sta zdaj združena v onostranstvu. Draga Ivanka, naj bo tvoji slovenski duši lahka hrvaška zemlja. (jpt) 🍷

Druženje z grenkobo

Majski prvi petek - prvič brez naše Ivanke

Petkovo srečanje je bilo veselo, kakor vedno, a z grenkobo v srcu. Najlepši mesec v letu, v katerem vse bujno raste, cveti in žvrgoli. Nas pa je stiskalo v grlu. Z nami ne bo več praznovala, se veselila, pela ali nazdravljala slavlencem. Naša Ivanka. Prvi petek v maju smo posvetili njej, pevki, organizatoriki, gostiteljici Slovenskega doma, njenega drugega doma.

Spraševali smo se, ali naj zaradi žalovanja preskočimo majski prvi petek. Glavno besedo je imel **Slavko**, ki je odločno dejal, da nadaljujemo tam, kjer smo ostali. Tako bi si želela Ivanka. Prišli smo pevci in ostali člani Slovenskega doma. Na mizi je gorela sveča, njej v spomin. Obudili smo spomine. Slavko je pripovedoval o Ivankini hitro napredujoči bolezni, o pogovorih po telefonu, obiskih pri njej doma in o vsem trudu, ki ga je vložila v Slovenski dom. Vsakdo se je spomnil nekaj lepega o Ivanki. Program je povezovala **Irena Hribar**. V čast Ivanki je **Zoran Šonc** zaigral Ivankine priljubljene pesmi, zbrani v dvorani pa smo zapeli: Kje so tiste stezice, N'mau čez izaro, Vse mine, Pa se sliš. Program je popestrila **Stanka Novković** z recitacijo.

Na koncu nismo peli, kakor po navadi, čeprav smo nadaljevali v veselem tonu. S šampanjcem smo nazdravili slavlencem, **Ani** in obema **Stankama**. Pojedli smo pripravljene dobrote in jih zalili z dobrim kozarčkom vina. Do naslednjič! Vidimo se v juniju!

Stanka Herak 🍷

Irena Hribar Pavlović, Alojz Slavko Kramar, Ana Marić, Stanka Herak, Stanka Novković, Tone Vrbnjak (z leve). Foto: Nino Lah

www.slovenci-zagreb.hr

Obujanje spominov na ukradeno otroštvo in smel pogled naprej

Člani zagrebške Krajevne organizacije Društva izgnancev Slovenije (KO DIS) smo se 5. maja sešli na letnem zboru. Prišlo je 25 članov, kar je lepa številka, saj je veliko bolnih, povprečna starost pa je prek 81 let. Uvodoma je potekal kulturni program, s spomini na izgnanske čase, ko so na Nemci uničili otroštvo.

Himno izgnancev Oh, kako je dolga dolga pot je recitirala voditeljica programa **Stanka Herak** ob spremljavi **Zorana Šonca** na klavirju. Sledile so recitacije pesmi izgnanca in preživelega taboriščnika **Josipa Perše**, ki je uspel pobegniti iz Jasenovca (pesem Kje si domovina objavljamo v okvirju). **Marinka Jocić**, izgnanka v NDH, je opisala začetek genocida nad Slovenci in pokazala fotografijo spominske plošče, ki priča o odhodu prvega transporta Slovencev v izgnanstvo 7. junija 1941 iz Slovenske Bistrice v Srbijo. Zoran nam je zaigral še znano pesem Vsi so prihajali njega ni b'lo in čustven Varšavski koncert, ki je spomin na pobeg pianista Richarda Addinsella iz Varšavskega geta leta 1942. Transkripcijo za solo klavir je napisal Zoran.

Po opravljenem delu - druženje

Ko smo zbrali delovno predsedstvo (**Slavko Kramar**, **Marinka Jocić**, **Stanka Novković** in zapisničarka **Marija Manestar**), smo prisluhnili predsedniku Kramarju o delu KO DIS Zagreb v letu 2017, finančnemu poročilu blagajničarke **Jozefe Bogolin** in poročilu nadzorne komisije. Nazadnje smo sprejeli načrt dela za leto 2018. Z zadovoljstvom smo se zahvalili predsednici DIS prof. **Ivici Žnidaršič** in **Francu Žnidaršiču**, da sta končno uspela v slovenski Državni zbor vložiti Zakon o poplačilu gmotne škode. Tako se je povečal naš optimizem, da nam država vsaj simbolično povrne škodo iz druge svetovne vojne.

Zbor smo končali z običajnim druženjem ob prigrizku, ki sta ga vedno pripravili **Jozefa Bogolin** in **Hedvika Čeranić**. Ničesar nam ni manjkalo ob sočnih sendvičih, potici in pijači. Hvala **Ivanki Filipan** z veleposlaništva, ki nas je pogostila s polnjenimi kifeljčki. Vsem se zahvaljujem za opravljeno delo in uspelo druženje. Vabim vas, da pridete na druženje ob sredah v klub Moja dežela.

A. S. Kramar

Po uradnem delu je sledilo prijetno druženje. Foto: Nino Lah

Josip Perše: Kje si domovina

Kje si Slovenija, ti zemlja rajsko mila?
Od tebe lepše pač pod soncem ni,
ob misli nate mi srce vzdrhti...

Kje tvoji so skrivnostni gozdi in bregovi;
Ponosne gore s soncem obsijane,
zelene trate, bistrih rek slapovi,
vasice bele in krog njih
razcvetelih rož pomladni dih?

Kje si dežela draga, kje?
Za tabo moja bolna duša mre...

Bosanska Dubica, 27. 11. 1941

Napovednik

Kaj nam bo prinesla jesen?

Prihaja poletje in z njim čas dopustov, počitka in oddiha. Tudi v Slovenskem domu si bomo privoščili premor. Do jeseni, ko se obeta oživitve rednih dejavnosti in še kakšna posebnost. Omenimo jih nekaj, ki nas bodo razveselile do konca leta.

- * Izid dvojezične knjižice dr. Petra Krečiča Ljubljana – mediteranski grad? Plečnikov pokušaj / Ljubljana – mediteransko mesto? Plečnikov poskus.
- * Praznovanje dneva generala Rudolfa Maistra v Mariboru: letos namreč mineva 100 let od bojev za severno mejo, razorožitve Nemcev in Maistrovega prevzema oblasti v Mariboru.
- * Izid drugega dela knjige o slovenskih športnikih na Hrvaškem **Eduarda Hemarja**.

Zagotovo pa se bomo spomnili še kakšne od zanimivejših obletnic, ne le obletnice smrti Ivana Cankarja (11. 12. 2018), ampak tudi stoletnice konca prve svetovne vojne (11. 11. 1918), ene največjih morij v zgodovini, ki se je v naših krajih končala z razpadom Avstro-Ogrske in nastankom države Slovencev, Hrvatov in Srbov (29. 10. 1918) oziroma Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev (1. 12. 1918).

Če pa kdo potrebuje namig za poletni izlet, spomnimo, da letos mineva 250 let od znanstvenega opisa proteusa – človeške ribice, ki domuje v Postojnski jami!

Barbara Riman: Zakaj pričakujemo, da bi mlade zanimala folklor?

Novi predsednici Zveze slovenskih društev na Hrvaškem smo po volilni skupščini (o njenem poteku poročamo na sosednji strani) zastavili 5 vprašanj o prihodnosti. O dosedanjem društvenem in poklicnem delu smo se z Barbaro Riman pogovarjali lani jeseni, za 63. številko Novega odmeva.

■ Lahko rečemo, da ste otrok reškega Slovenskega doma KPD Bazovica. Je bila odločitev za kandidaturu samoumevna ali pa so vas rojaki morali nagovarjati?

Odločitev je na določen način prišla postopoma. Želja, da se Zveza vrne na Reko je obstajala že nekaj časa, vendar je bila za prevzem te odgovornosti potrebna tudi korajža. Za menoj stojijo upravni odbor in člani Bazovice. Zelo sem srečna, da je namestništvo prevzela dr. **Jasmina Dlačič**, podpredsednica reškega društva, sicer zaposlena na Ekonomski fakulteti na Reki. Poznava se že leta in si zaupava. Je dobra organizatorica in aktivno vpeta v življenje slovenske skupnosti na Reki in v Primorsko-goranski županiji. Vsekakor je treba omeniti tudi tajnico Bazovice **Evo Ciglar**, ki bo verjetno prevzela vsaj del obveznosti glede komunikacije, ter **Natali Iskra**, zaposlena v EU koraku. Ne smem pozabiti podpore Inštituta za narodnostna vprašanja, pri katerem sem zaposlena, tako moje direktorice dr. **Sonje Novak Lukanović** kot nekdanje mentorice dr. **Vere Kržišnik Bukić**.

Ogromno podporo mi daje tudi družina, saj brez soproga **Filipa Plazibata** in starih staršev, ki pomagajo, kolikor je v njihovi moči (in še malo več), ne bi bilo možnosti, da bi sprejela to častno in odgovorno funkcijo.

■ Na skupščini ste predstavili štiriletni program delovanja Zveze. Kaj bi izpostavili?

Ohranili bomo tradicionalne dejavnosti, predvsem vseslovensko srečanje, kar je naša posebnost glede na druge zamejske skupnosti Slovencev. Srečanje je izjemno pomembno, da se vsaj enkrat na leto vidimo, pogovorimo in spregovorimo o težavah, ki jih imamo. Obenem pa se tudi negujejo lepa in pomembna prijateljstva. Z **Jasmino Dlačič** sva opredelili še nekaj smeri delovanja, predvsem povezovanje

društev in komunikacijo, tudi prek FB strani, evidentiranje težav društev in poskus njihovega reševanja, sodelovanje z vsemi pristojnimi telesi in organi v Sloveniji in na Hrvaškem, motiviranje mladih za vključevanje v slovenska društva, priprava vsaj enega strokovnega posveta o slovenski skupnosti na Hrvaškem na leto, promoviranje našega delovanja na Hrvaškem, a tudi sodelovanje s turističnimi društvi in gospodarskimi organizacijami v Sloveniji. Med pomembnimi načrti so prijave na evropske in druge projekte.

Seveda vsega ne bo mogoče izpeljati takoj, če pa nam to uspe do konca mandata, bo mogoče reči, da smo bili uspešni. Na prvem mestu pa je povezovanje, izmenjava izkušenj in medsebojna pomoč. Občudujem medsebojno povezanost slovenskih društev v Istri. Seveda je tako tudi zaradi bližini, vendar danes ne bi smelo biti težko povezati niti npr. Bazovice in Naglja, ne glede na razdaljo, saj imamo moderne načine komuniciranja.

Slovenci na Hrvaškem so nevidni tako v medijih na Hrvaškem kot v Sloveniji.

Morali bi biti bolj aktivni v političnem smislu. Morali bi postati bolj zanimivi. Morali bi se bolj povezati na vseh ravneh in iskati svoje pravice.

■ Kaj vidite kot najbolj pereč problem?

Mladi, mladi in mladi. Zaman je lepa stavba Slovenskega doma KPD Bazovica, če je ne bomo imeli komu zapustiti. Mladi morajo povedati, kaj jih zanima in česa si želijo. Slovenska folklorna noša je čudovita in lepa, vendar se moramo vprašati: ali mladi Slovenci v Sloveniji plešejo pri folklori? Zakaj potem mi pričakuje-

Barbara Riman si želi, da bi se čim prej srečala tudi s poslanko **Ermino Lekaj Prljekaj** in preverila, kako bi lahko pomagala slovenski skupnosti na Hrvaškem: »Upam, da bomo našli skupen interes v izboljšanju položaja Slovencev na Hrvaškem.«
Foto: osebni arhiv

mo, da bi se morali naši mladi identificirati z ljudsko kulturo in elementi slovenske tradicijske kulture? Mogoče enkrat ali dvakrat, ampak ne samo s tem. Mlade bi morali evidentirati in dobro premisliti, kako jih vključiti v društva.

Ob tem pa je potrebno zavedanje, da podmladek ni le težava slovenske skupnosti na Hrvaškem. Vse manjšine poudarjajo, da ni mladine in mladih. Tako na Hrvaškem kot v EU. Vsi moramo razmišljati, kako mlade in otroke odtrgati od dlančnikov, mobiltelefonov in ekranov nasploh. Potem bodo videli, da obstajajo tudi društva, ki si jih želijo in bodo podpirala njihovo ustvarjalnost.

■ Slovenska manjšina na Hrvaškem je v medijih skoraj nevidna.

Slovenci na Hrvaškem so nevidni tudi v medijih v Sloveniji. Saj Slovenci v Sloveniji sploh ne vedo, da obstaja manjšina na Hrvaškem. Žalostna sem zaradi tega. Zakaj je tako? Slovenci na Hrvaškem se ne izpostavljajo, so dobro integrirani in niso problematični, v povprečju imajo višje šole, živijo na območju, kjer ni toliko revščine, ne jamrajo, ne sodelujejo v političnem življenju. Večinsko prebivalstvo nas vidi kot tiste, ki delajo, živijo in so tiho.

■ Kaj nameravate storiti, da bo manjšina pridobila moč?

Če bomo bolj aktivni na spletu in v virtualnem svetu, bomo morda bolj zanimivi tudi za večinsko prebivalstvo in medije nasploh. Morali bi vztrajati v učenju slovenščine po modelu C v šolah, morali bi zahtevati več. Morali bi biti bolj aktivni v političnem smislu. Morali bi postati bolj zanimivi. Morali bi se bolj povezati na vseh

Zveza bo ohranila tradicionalne dejavnosti, predvsem vseslovensko srečanje, kar je naša posebnost glede na druge zamejske skupnosti Slovencev.

ravnih in iskati svoje pravice. Morali bi vsi (sveti in društva) poskusiti biti bolj aktivni in se bolj povezati z mediji. Vem, da to ni lahko in da hrvaški mediji na določen na-

Danes ne bi smelo biti težko povezati niti npr. Bazovice in Naglja, ne glede na razdaljo, saj imamo moderne načine komuniciranja.

čin ignorirajo manjšinske tematike. Bomo pa vseeno mogoče v sodelovanju z drugimi manjšinami poskusili pridobiti malo večji medijski prostor. (akm, jpt)

Volilna skupščina

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem po 22-ih letih dobila novo vodstvo

Nova predsednica Zveze je na volilni skupščini 11. maja v Slovenskem domu v Zagrebu postala Barbara Riman iz Slovenskega doma, kulturno prosvetnega društva Bazovica z Reke, kot edina kandidatka. Darko Šonc je po 22 letih na čelu Zveze postal njen častni predsednik.

»Vsa ta leta sem se nenehno učil, si prizadeval za dobrobit Zveze, nemalokrat mi skrbi niso dale spat. Menim, da smo dosegli prepoznavnost slovenske skupnosti na Hrvaškem. Štejem si v čast, da ste mi namenili položaj častnega predsednika. Tudi v prihodnje bom pomagal, kolikor bom pač lahko, in se tudi vključil, če bi šlo kaj narobe. Upanje je sen budnih,« je ob predaji krmila dejal Darko Šonc, ki je bil izbran za prvega častnega predsednika.

Skupščine so se udeležili delegati iz 12 slovenskih društev, manjkali so iz Du-

brovnika, Labina, Osijeka in Varaždina. Na povabilo, naj predlagajo kandidate za vodenje Zveze ter prevzem predsedovanja in sedeža Zveze so se odzvala le tri društva: z Reke, Splita in Buzeta. Skupščina je s 26 glasovi za in 4 proti sprejela sklep, da se sedež Zveze po 22 letih preseli iz Zagreba na Reko. Za preselitev in imenovanje častnega predsednika je bilo treba spremeniti tudi statut Zveze.

Načrti in denar

Skupščina je soglasno sprejela poročilo nadzornega odbora (NO) o materialnem

Novo vodstvo Zveze za štiriletni mandat: predsednica Barbara Riman, namestnica predsednice Jasmina Dlačić, podpredsedniki Silvester Kmetič, Danica Avbelj in Cveto Šušmelj, člani Sveta: Barbara Riman, Jasmina Dlačić, Silvester Kmetič, Danica Avbelj, Cveto Šušmelj, Darja Jusup, Damijan Malnar, ter člani Nadzornega odbora: Ivan Kozmos, Milan Grlica, Agata Klinar Medaković (predsednica).

in finančnem poslovanju Zveze za leto 2017 z zaključnim računom, ki ga je podal član NO Silvester Kmetič, kot tudi poročilo o delu Zveze v preteklem letu, ki ga je izčrpno podal predsednik Zveze Darko Šonc. Šonc je povedal, da je Svet za narodne manjšine RH za približno osem odstotkov povečal finančno podporo vsem društvom.

Nova predsednica Barbara Riman se je zahvalila za izvolitev, predvsem svojemu društvu in članstvu, in predstavila program dela za obdobje 2018 do 2022, ki je bil skupaj s finančnim načrtom za 2018 soglasno sprejet.

Sklenjeno je bilo tudi, da se vnovič organizira vseslovensko srečanje. Kraj dogodka bo določen naknadno.

Pod točko razno je bilo zastavljeno vprašanje, kje je 21 tisoč evrov od evropskega projekta 3M, ki bi moral začasno biti na računu SKD Nagelj iz Varaždina. Barbara Riman bo od društva zahtevala dokazila, da ta sredstva obstajajo.

Intervju z novo predsednico objavljamo v rubriki Pogovarjali smo se.

Agata Klinar Medaković

Udeleženci Skupščine Zveze v Prešernovi dvorani Slovenskega doma. Foto: WZ

Primorska poje 2018: prvič koncert v hrvaški Istri!

Prvič doslej je eden od koncertov revije Primorska poje potekal v Umagu. Organizirale so ga Ajdovke, ki so lani prvič nastopile na tej tradicionalni pevski prireditvi in se odločile, da želijo pri 49. reviji sodelovati tudi kot organizatorice.

Pevce in publiko, ki so 21. aprila napolnili veliko gledališko dvorano v Umagu, je v slovenščini, hrvaščini in italijanščini pozdravila predsednica SKD Ajda **Danica Bojković**. Spomnila je, da so Ajdovke 3. marca lani odprle pevsko revijo na Dobrovem na Goriškem. Očarali so jih stari grad, lepo vzdušje in celoten koncert, zato so predlagale **Antonu Balohu**, da bi enega od koncertov prihodnje leto organizirali v Umagu. Čudno jih je pogledal, kot bi hotel reči: ali sploh veste, koliko dela je potrebnega za uspešno prireditev? »Ne, nismo vedele, bile pa smo prepričane, da bomo z voljo in navdušenjem zagotovo uspele. In smo res. Letos Primorska prvič poje tudi v Umagu,« je dejala predsednica. Poudarila je, da to ne bi bilo mogoče brez finančne in logistične podpore Mestne občine Umag - Umago, ki je zagotovila brezplačno dvorano, ozvočenje in parkiranje.

Zazvenela je pesem sedmih zborov

Nato je mikrofona prevzela **Barbara Kampos** iz RTV Koper Capodistria, ki je vodila prireditev in jo s tem dvignila na višjo raven. Zvrstilo se je sedem zborov: ŽePZ Tice, MePZ Skala-Slovan Gropada-Padriče, Moški zbor Pivka, Coro misto Haliaetum Izola, ŽePZ Rože Nova Gorica, MPZ Tabor Lokev in MePZ Obalca Koper. Vsi

Nastop MePZ Skala-Slovan in voditeljica programa Barbara Kampos. Foto: Vladimir Ličen

so bili zelo dobri in vsak je imel nekaj, kar ga je razlikovalo od ostalih. Vrstile so se pesmi v slovenščini, italijanščini, hrvaščini, ruščini, angleščini in celo nemščini. Vsako izvedbo je publika pospremila z dolgim aplavzom, vsak dirigent je v zahvalo prejel vrtnico. Pred nastopom zadnjega zbora je spregovoril predsednik Zveze pevskih zborov Primorske Anton Baloh in posebej pohvalil odlično organizacijo. Izrazil je upanje, da bo SKD Ajda v vlogi organizatorja sodelovala tudi prihodnje leto, ko bo potekala jubilejna 50. revija Primorska poje.

Letošnja pevska revija je bila posvečena 50. obletnici smrti skladateljice Brede Šček, 140. obletnici rojstva skladatelja Vinka Vodopivca in 200. obletnici rojstva skladatelja Miroslava Vilharja. Sledila sta pogostitev in druženje ob bogato obloženi mizi, dobri kapljici in dobrih sladica, ki so jih spekle pridne članice naše kulinarčne skupine.

Danica Bojković

Pomlad v znamenju aforizmov, likovne umetnosti, znanosti

Prvi pomladanski dan, 21. marca, je bil prav poseben dan tudi za člane našega društva, saj so nas v Klubu ljubiteljev poezije, ki deluje v Striptoteki mestne knjižnice, razveseljevali aforizmi Silvina Jermana, častnega predsednika Slovenskega doma Karlovec.

Zbirka Aforizmi je izšla v izdaji Silvine družine za njegov 94. rojstni dan. Vedno sveže in duhovite Silvinove misli sta brali njegovi hčerki **Sanja** in **Mirna**, pridružili pa so se jima tudi drugi člani društva. Vnučinja **Tena**, ki je profesorica kitare, in njeni učenci so dogodek popestrili z Bachovo glasbo. Ob spremljavi kitare so vsi zapeli pesem Hvala. Večer je minil v zelo čustvenem vzdušju. Hvala našemu Silvinu, ki žal ni mogel biti z nami.

Razstava, skupščina, predavanja

V galeriji Društva likovnih umetnikov Karlovca (ULAK) je bila 16. maja odprta samostojna razstava **Benjamina Žnidaršiča**. Ta vsestransko ustvarjalni umetnik, slikar, pesnik in pisatelj pri Zvezi paraplegikov Slovenije od leta 1994 vodi kulturno dejavnost. Leta 2003 je postal član mednarodnega združenja slikarjev, ki slikajo z usti ali nogami. Slika v tehnikah olje na

platnu, akvarel, risba in grafika. Njegova humanitarna naravnost je vidna na različnih ravneh. Dobil je številna priznanja na kulturnem in humanitarnem področju v Sloveniji in v tujini. Avtor je navzočim prebral nekaj verzov iz svojih pesniških zbirk Most na drugi breg in Ritem srca. Razstavo je odprl predsednik ULAK-a **Mišo Pakši**.

Na volilni skupščini 21. maja je predsednica društva **Marina Delač-Tepšič** podala poročilo v sliki in besedi o delu društva v lanskem letu, predsednica nadzornega odbora **Frida Biščan** pa je poročala, da je društvo poslovalo zakonito. Obe poročili in načrt dela za leto 2018 je skupščina soglasno sprejela. Predsednici so potrdili še en mandat, podpredsednica za naslednje štiriletno obdobje pa je postala **Jagoda Hursijevič**.

V okviru cikla predavanj Znanost, teh-

Vsestranski umetnik Benjamin Žnidaršič in **Željko Vrkljan** (z leve). Foto: T. Tepšič

nologija, inženirstvo in matematika (ZTEM=STIM), ki ga pripravljajo Slovenski dom, Karlovska univerza in društvo Nikola Tesla, so spomladi predavali doc. dr. **Dario Hrupec** (Temna stran vesolja, 23. marec), prof. dr. **Ljubomir Majdandžić** (Sonce – neizčrpen vir električne, toplotne, hladilne energije, 11. april) in prof. dr. **Darko Vyrobal** (Električni avtomobili, realnost ali utopija - deset let pozneje, 9. maj)

Marina Delač-Tepšič

Zadar

Zadrčani prisluhnili predavanju o slovenski tradiciji tunolova

Nam morskem torku, ki sta ga 10. aprila pripravila zadrška mestna knjižnica in društvo Lipa, je predaval Franko Košuta iz Ribiškega muzeja tržaškega primorja iz Križa pri Trstu. V tem slovenskem kraju v Italiji je še pred šestimi desetletji delovalo 600 poklicnih ribičev.

Franko Košuta je inženir strojništva in ladjedelništva, ki si prizadeva a ohranjanje pomorske identitete slovenskega naroda. Predsednik Slovenije **Borut Pahor** ga je odlikoval z medaljo za zasluge pri razkrivanju pomena ribištva in pomorstva za slovensko zgodovino. Gost nam je uvodoma pojasnil slovensko poselitev zaledja Tržaškega zaliva. Slovenci v Furlaniji-Julijski krajini – zahodno od Trsta do izliva reke Timave – živijo vse od naselitve v sedmem stoletju. Prebivalcem Križa pri Trstu je uspelo ohraniti jezik, kulturo in običaje svojih prednikov, poklicnih ribičev pa ni več. Franko Košuta je opisal tradicionalen in za ta kraj poseben način lova na tune: »Lov na tune se je odvijal na naslednji način. Iz tunarja (opazovalnega stolpa) so gledali kako se tune približujejo. Na morju je bila ladja z mrežo, in morali so v desetih minutah zaokrožiti celo jato tune in jih uloviti. Na ladji so bili samo štirje mornarji, kar samo potrjuje, kako so morali biti spretni in okretni. A na obali so jih čakali ribiči, ki so upravljali z drugim krajem mreže in hkrati v zelo kratkem času zaokrožiti jato tune« Poslednji lov na tune je zabeležen leta 1957. Ribiški muzej tržaškega primorja hrani veliko

Moški pevski zbor Vesna, v ospredju Darja Jusup in Rado Milič. Foto: Ante Kolanović

starih čolnov, ladij in ribiškega orodja, ki verno prikazujejo nekdanji način življenja in tunolova, v katerem so bili krajani tako spretni in posebni. Zahvaljujoč muzeju se o tradiciji, stari več kot sto let, lahko učijo nove generacije. Morda jo v prihodnje kdo tudi oživi. Predsednica Slovenskega kulturnega društva Lipa **Darja Jusup** je izrazila navdušenje nad temo in organizacijo Morskega torka in še zlasti nad predavateljem Frankom Košuto: »Na zelo zanimiv način nam je pripovedoval o dragoceni tradiciji tega slovenskega malega mesta, v katerem je bilo do 50-tih in 60-tih let prejšnjega stoletja več kot 600 poklicnih ribičev.« Prav tako je bilo lepo doživeti prvo srečanje gosta in članov zadrške družine Košuta po 40 letih.

Na prireditvi je nastopil moški pevski zbor Vesna iz Križa pri Trstu, ki deluje že 70 let. Pod vodstvom **Rada Miliča** so zapeli slovenske in dalmatinske pesmi ter navdušili obiskovalce.

Darja Jusup 🇺🇸

Tršće

Praznovanje svetovnega dneva čebel

Prizorišče praznovanja prvega svetovnega dneva čebel na Hrvaškem 20. maja je bilo Tršće, kjer so lani v sodelovanju z inštitucijami Republike Slovenije odprli Čebelarstvo učno pot. Majhno goransko mesto Tršće pri Čabru je bilo za gostitelja izbrano zaradi dolgoletne čebelarke tradicije. Slovesnost je potekala v Čebelarški ulici, na posesti čebelarke družine **Arh**. (SH)

Po likovni koloniji še razstava: Obala – ljudje – morje

Dela 14 udeležencev likovne kolonije Maj 2018 Turanj so bila 19. maja razstavljena v hotelu Alba v Sv. Filipu in Jakovu. Na otvoritvi sta bila tudi minister Gorazd Žmavc in državni sekretar Rudi Merljak, ki sta pohvalila tradicionalno prireditev. Zadovoljstvo je izrazila tudi direktorica filipjakovskega turističnega urada Klara Eškinja Glavan.

Na koloniji so sodelovali: **Adica Dobrić Jelača** in **Stanka Novković** - Slovenski dom Zagreb, **Ivan Kosmos** - Triglav Split, **Vesna Papac** - Slovenski dom Karlovec, **Neva Pibernik Stančić** in **Vesna Jelinčić** - Istra Pulj, **Jože Arzenšek**, Turanj, **Zrinka Majica**, Sveti Filip in Jakov **Boža Jambreč** in **Kristina Engel**, Novo mesto, **Metoda Turk Šmarješke Toplice**, **Pia Bajlo**, **Majda Radović** in **Marija Ivoš**, vodja kolonije - Lipa Zadar. Že tradicionalno je bil njihov gostitelj **Jože Arzenšek**, ki v Turnju živi od leta 1983 z ženo **Ružo**. Zadana tema je bila: obale – ljudje - morje. V programu ob otvoritvi razstave sta

nastopila Folklorna skupina Maslina iz Turnja in KUD Trio Vetrnica iz Gorišnice, Adica Dobrić Jelača je zapela Kje so tiste stezice, svoje pesmi sta recitirali **Andreja Malta** in **Marija Ivoš**, obe članici Lipe. (DJ) 🇺🇸

Udeleženci 11. Mednarodne likovne kolonije Maj 2018 Turanj. Foto: Velimir Brkić

Učna ekskurzija v slovensko prestolnico

Za buzetske osnovnošolce in učence dopolnilnega pouka smo spomladi strokovno načrtovali in 19. maja pripravili izlet v Ljubljano.

SKD Lipa Buzet si v zadnjih letih prizadeva za širjenje in ohranjanje slovenske kulture in jezika na območju Buzeta. Lani smo uspešno prispevali k uvedbi slovenskega jezika na OŠ Vazmoslav Gržalja. Skoraj od ustanovitve društva neprekinjeno poteka dopolnilni pouk slovenskega jezika in kulture. Trenutno ga obiskuje deset učenk, ki imajo po večini slovenske korenine. Vsako šolsko leto se v okviru dopolnilnega pouka organizira učna ekskurzija v eno od slovenskih regij. Letos smo nadaljevali s to dobro prakso. Za strokovno pripravo sta poskrbeli učiteljici **Eva Ciglar** in **Andreja Šlosar**. Na pot smo se odpravili v zgodnjih jutranjih urah. V Ljubljani smo obiskali Narodni muzej, se seznanili z zgodovino in si ogledali muzejske zbirke. Po potovanju skozi čas v Narodnem muzeju smo se napotili v živalski vrt, od tam pa nazaj v središče mesta ter k vzpenjači, ki nas j popeljala do Ljubljanskega gradu. Spotoma smo si ogledali znamenitosti glavnega mesta Slovenije: parlament, Cankarjev dom, Kongresni trg, Tromostovje, Plečnikovo tržnico, univerzo, katedralo, mestno hišo, Prešernov trg, vodnjak...

Pri pouku so poročali o ekskurziji in analizirali, kar so se novega naučili, ter ob fotografijah obnovili vtise.

Boris Grželj 🇺🇸

Počitek pred Cankarjevim domom. Foto: Anita Hromin

Mladi za multikulturalnost, strpnost in povezanost

Med 19. in 26. majem je na Reki v okviru projekta Erasmus+ potekala mladinska izmenjava CultureCrash. Trideset mladih iz Hrvaške, Srbije, Grčije, Litve in Slovenije je z dogodki, ki so potekali večinoma v KPD Bazovica, spoznavalo vrednote multikulturalnosti in tudi posebnosti pristaniškega mesta.

Enotedenska izmenjava je mladim ponudila in predstavila zelo veliko novih pogledov na multikulturalno družbo. Z različnimi nalogami in vrsto dogodkov so pridobivali nova znanja in veščine. Med drugim so na delavnicah zvedeli, kako se boriti proti predsodkom in stereotipom in prispevali k spoznavanju različnih kultur in ljudi. Ves teden so potekale tudi priprave na javno kampanjo (»public campaign«), organizirano zadnji dan v središču Reke, posrečeno vključeno v sočasni festival Gledaj (u) druge, v okviru katerega se je na stojnicah in v mladinskem kulturnem centru Palach tokrat predstavilo petdeset društev. Cilj je bil predstaviti projekt in vsebino, obravnavano v preteklem tednu. Mladi so na različne načine (časopis, fotografije, video, družbena omrežja) predstavili multikulturalnost, strpnost in povezanost.

Udeleženci so bili zadovoljni, eden izmed njih, **Andraž Pavlič** (Kultura – Natura Slovenija) iz Kroke pa je svoje vtise s srečanja na Reki strnil takole: »Erasmus+ izmenjave sem se tokrat udeležil prvič, zato nisem bil prepričan, kaj lahko pričakujem in kako taka izmenjava sploh poteka. Z izkušnjo sem izredno zadovoljen. V tako kratkem času nam je uspelo predstaviti toliko različnih tem, problemov, organizacij, izzivov in ljudi, ki so na kakršenkoli način povezani z manjšinskimi skupinami in multikulturalizmom. Ena izmed najljubših delavnic mi je bila City Run, kjer smo na zanimiv način spoznali mesto, ki je etnič-

no zelo barvito, in njegove prebivalce. Poleg tega pa smo imeli še odlično priložnost spoznati mlade, ki prihajajo iz različnih evropskih držav.«

Nosilec in organizator projekta je bilo društvo za razvoj civilne družbe EU korak, ostali partnerji pa so bili iz sodelujočih držav.

Natali Iskra za Sopotja 🇺🇸

Slovenski dom na Reki znova gostil mlade. Foto: Lara Cafuta

Spet nas je povezala pesem: v Sloveniji in pri nas

ŽPZ Prešernovke, ki deluje v kulturnem društvu Slovencev Dr. France Prešeren, se je 16. marca odpravil na pot v Slovenijo – na gostovanje na Kras in Primorsko poje v Šempasu. 25. maja pa so v Šibeniku gostovale pevke iz Borovnice.

Med marčnim obiskom v Sloveniji so se Prešernovke najprej Mustavile pri svojih pevskih prijateljih v Kostanjevici, pri mešanem pevskem zboru Cominum iz Komna na Krasu. Prireditve se je odvijala v domu kulture Kostanjevica. Tam so zapele osem pesmi, štiri slovenske in štiri hrvaške. Tokrat so Prešernovke prinesle s seboj v Kostanjevico ne samo pesem, temveč tudi poezijo. **Mojca Bareša** je recitirala svoji še neobjavljeni pesmi, in sicer Celju, ki govori o odhodu iz Slovenije v tujino, in Nisem Vedela, ki je - lahko bi rekli - domotožna pesem. MePZ Cominum je zapel osem pesmi. Po prireditvi je sledilo prijetno druženje z obilo veselja in prepevanja.

Naslednji dan, 17. marca, so Prešernovke nastopile na reviji Primorska poje v Šempasu v družbi sedmih zborov iz različnih krajev. Predstavile so se s štirimi pesmimi, dvema slovenskima in dvema

Skupaj s pesmijo – ŽPZ Tonja in ŽPZ Prešernovke.
Foto: Darijana Aužina

hrvaškima. Druženje ob jedači in pijači in seveda z obilo skupnih pesmi je trajalo pozno v noč.

Na poti v Šibenik 18. marca so se Prešernovke ustavile v Škocjanskih jamah in se prepričale, da so res ene najlepših jam v Sloveniji, če ne tudi na svetu. V najbolj akustičnem delu Jame so zapele pesem in s tem razveselile druge obiskovalce. Domov so se vrnila polna lepih občutkov in spominov.

Skupaj s pesmijo

Na tradicionalno prireditve Skupaj s pesmijo, ko nas obiščejo prijatelji iz Slovenije in nam dajo občutek, da smo blizu svoji domovini, smo letos povabili ŽPZ Tonja iz Borovnice pod vodstvom zborovodkinje in pianistke **Eve Mori**. Z dekletki smo se zelo prijetno družili že v Sloveniji, kjer smo navezali prijateljske stike, Prešernovke pa so tudi že gostovale pri njih v Borovnici. So ljubiteljice lepih pesmi in kulturnih dogodkov, na katerih nasopajo že osemnajst let. Glasovi zdaj že dveh generacij se zlivajo v sozvočje sproščene, a delovnega vzdušja, rezultati tega pa so lepo slišni; kar je v veselje vseh pevk, zborovodkinje in najbolj nas poslušalcev. Prešernovke so na prireditvi zapele štiri pesmi. Po prireditvi in druženju smo se razšli z obljubo, da se zopet vidimo.

Mojca Bareša 🍷

Minister Žmavc na obisku

17. maja smo imeli visok obisk, in sicer ministra **Gorazda Žmavca**, sekretarja na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu **Rudija Merljaka** in tajnico ministra **Jelena Malnar**. Bili smo veseli in počaščeni z njihovim obiskom. V sproščeni pogovoru smo se pogovorili o razmerah v društvu, naših načrtih za prihodnost in o skupnem delovanju na področju kulture.

Osijek

Dnevi Slovenije v Slavoniji

V Osijeku so že tretje leto zapored v organizaciji SKD Stanko Vraz in veleposlaništva Republike Slovenije na Hrvaškem potekali dnevi Slovenije v Slavoniji, ki jih je 14. maja v kinu Urania odprla veleposlanica **Smiljana Knez**.

V bogatem kulturnem programu so se od 14. maja do 8. junija zvrstili: medni zajtrk, konferenca o razvoju e-mobilnosti, dediščina **Jožeta Plečnika** - pobuda za postavljanje spominskega obeležja, razstava Fotokluba Maribor, otvoritev razstave **Plečnik na Brionih / Plečnik na Hrvaškem**, dokumentarni film **Fabiani: Plečnik**, muzikal **Mali princ** v izvedbi Mladega odra Ruše, predvajanje filmov **Janeza Burgerja Ivan** in **Marka Naberšnika Slovenija**, Avstralija in jutri ves svet.

Prireditve se je končala z razstavo o slovenskih arhivih, ki sta jo pripravila Arhiv Republike Slovenije in Državni arhiv iz Osijeka v mestni in univerzitetni knjižnici v Osijeku. Razstavo ob mednarodnem dnevu arhivov je 8. junija odprl minister za Slovence v zamejstvu in po svetu **Gorazd Žmavc**, ki se je srečal tudi z županom Osijeka **Ivanom Vrkićem**. Dobro obiskanih dnevov Slovenije v Slavoniji sta se poleg župana udeležila tudi njegova namestnica **Žana Gamoš** in **Boris Piližota**.

Zvonko Horvat, akm 🍷

Z otvoritve razstave Arhivi - zakladnice spomina: namestnik slovenske veleposlanice na Hrvaškem **Marko Rakovec**, direktor Arhiva RS **Bojan Cvelfar**, namestnica ravnateljice Mestne in univerzitetne knjižnice Osijek **Svjetlana Mokriš Marer**, minister **Gorazd Žmavc**, direktor Državnega arhiva Osijek **Dražen Kušen** (z leve). Foto: SKD S. Vraz

Morje in gozdovi na platnih Olje Jelaska

Olja Jelaska je znana skladateljica, letos je za Rodinovo meditacijo prejela Porina, za Modri val pa nagrado HAZU za posebne dosežke v letu 2017. Malokdo ve, da je tudi članica Triglava in da rada slika. Njeno razstavo z naslovom Morje in gozdovi so v društvu odprli 4. maja.

Olja je slikanje hobi iz otroštva. Tokrat se je prvič javno predstavila z nekaj slikami v akrilu na platnu. Morje, morske modrine, veter v jedrih, beli, peneci se valovi so sveža vedrina, energija, so dinamične in nenehne spremembe, ki jih mediteranski utrip prinaša. Na drugi strani pa ponosna pokončna drevesa in temno zeleni gozdovi, dišečih cvetočih jas ponujajo zavetje, počitek, spokoj in tihi mir. Izbrane slike iz dveh

Olja Jelaska s prestižno nagrado Porin (z leve).

ciklusov MORJE in GOZDOVI slikovito opisujejo tudi Oljino bit - poreklo njenih staršev in z modrino hrvaškega morja ter zelenim razkošjem slovenskih gozdov na poseben način spajajo dve domovini.

Olja je članica SKD Triglav, Split, razstava pa je na določen način nadaljevanje družinske likovne črte, ki jo je zarisala že njena mama, Slovenka, tudi članica društva, sicer pa uveljavljena likovna pedagoginja.

Na odprtju razstave je obiskovalce pozdravil predsednik Triglava Cveto Šu-

šmelj, pevski zbor pa je zapel nekaj pesmi, med njimi dve, ki jih je za naš zbor priredila prav skladateljica in avtorica razstave. Preden je razstavo s priložnostno besedo odprla Vera Hrga, je o umetnici in likovni sekciji spregovoril njen vodja Ivan Kosmos: »Vselej, kadar vidim, da se nekdo želi pridružiti in aktivno sodelovati v neki naši sekciji, se razveselim, saj v tem vidim novo dimenzijo in bodočnost našega društva. Tako

Oljine jadrnice. Obe foto: Vera Hrga

sem se počutil tudi, ko se je naša članica Olja Jelaska vključila v slikarsko sekcijo in se kaj kmalu s samostojno razstavo predstavila prijateljem in ljubiteljem likovne umetnosti,« je povedal vodja likovne sekcije.

Z razstavo je avtorica izkazala zahvalo svojim največjim življenjskim učiteljem in prijateljem - staršem ter društvu Triglav, ki ji je razstavo omogočilo. Obenem je bilo to tudi skupno darilo Splitu, s katerim smo se pridružili proslavi Sv. Dujma, zaščitnika mesta.

Vera Hrga

Kronologija klekljanja čipke v Splitu

Vodja čipkarske sekcije pri splitskem Triglavu Katica Kaštelan je zabeležila razvoj čipkarstva v Dalmaciji. O nadaljevanju tradicije pa pravi: »Stremimo k temu, da bi pritegnile mlade, saj so čipke del naše kulturne dediščine, ki žal počasi pada v pozabo.«

- * Izdelava klekljane čipke v Srednji Dalmaciji sega v 16. stoletje, ko so z njo krasili obleko, prte in posteljino ter cerkvena oblačila. Odkupovala in prodajala se je kot „beneška“ čipka.
- * Tako kot v obdobju Benečanov se je tudi v Avstro-Ogrski v 19. stoletju klekljane izdelke prodajalo kot „avstrijske čipke“.
- * S prizadevanjem Dalmatinskega sabora in splitske občine je bila leta 1907 odprta obrtniška strokovna šola in pri njej čipkarski tečaj, ki je trajal dve šolski leti, poučevalo in učilo pa se je klekljano in šivano čipko. Čipkarski oddelek je obstajal vse do leta 1941.
- * Leta 1996 je na pobudo Anke Perak, roj. Šebenik iz Idrije ustanovljena Čipkarsko-klekljarska sekcija pri SKD Triglav v Splitu.
- * Sekcija je od leta 2006 članica OIDFA – Svetovne čipkarske organizacije, leta 2010 pa je podpisala listino o prijateljstvu z Društvom klekljaric idrijske čipke.
- * Splitske klekljarice so imele prek 80 razstav na Hrvaškem, v Sloveniji in na Slovaškem, sodelovale so tudi na mednarodnih festivalih v Lepoglavi, Pagu in Idriji in se udeležile svetovnih kongresov v Caenu in Ljubljani.
- * Splitske čipke krasijo oltarje v Baziliki Marije Pomagaj na Brezju, v romarskem središču Lurd v Franciji in Domu Sv. Marte v Rimu, kjer je bil papež Frančišek župnik, zdaj pa tam stanuje.

(KK)

Zbor Encijan vse pogosteje vabijo na gostovanja

Zbor Encijan si je z dosedanjim delom pridobil sloves kakovostnega ljubiteljskega zbora, ki s pestrim programom in odrsko zanimivimi izvedbami naveže pristen stik s publiko. Vabila na gostovanja se kar vrstijo, na vsa se niti ne morejo odzvati. Aprila in maja so gostovali v Franciji in Sloveniji.

Med 20. in 22. aprilom se je Encijan udeležil mednarodnega festivala v Aumetzu, rudarskem kraju na severu Francije. Organizator tega 19. po vrsti festivala je očitno želel, da se Encijan vabilu odzove, saj je samo njegovim članom izjemoma delno kril stroške namestitve. Zbor namreč vabila za lanskoletni festival ni mogel sprejeti zaradi velikih stroškov.

Encijan se je predstavil s skladbami različnih žanrov in nastopal tri večera na različnih lokacijah. Publika je pri izvedbi *Ave Maria* italijanskega skladatelja Cacci-

nija vstala, kar je bilo veliko priznanje za pevce, dirigentko in spremljajoče glasbenike, posredno pa tudi za društvo Istra, pri katerem zbor deluje že dvanajsto leto. Sledilo je gostovanje v Rogaški Slatini 4. in 5. maja. Prvi večer je zbor izvedel celovečerni koncert, naslednji dan pa nastopil kot gost na srečanju domačega in okoliških zborov. Program celovečernega koncerta je bil sestavljen iz slovenskih ljudskih in umetnih pesmi, sledila je izvedba sakralnih del, nato pa nekaj dalmatinskih ter na koncu Avsenikova

Na Golici, ki jo zbor izvaja brez besedila. Slednja vedno požanje navdušen aplavz. O junijskih gostovanjih pri naših rojakihi v Pavlovi hiši in prireditvi Dobrodošli doma v Brežicah bomo poročali v naslednji številki Novega odmeva.

Klaudija Velimirović

Encijan na celovečernem koncertu v Rogaški Slatini. Foto: SKD Istra

Dnevi slovenskega filma v Pulju

Bilo bi krivično, če ne bi omenili uspešne predstavitve slovenskega filma med 17. do 20. maja. Društvo je dogodek organiziralo že drugič zapored in si želi, da bi postal tradicija.

Obiskovalci so si lahko ogledali restavrirano različico celovečernega filma iz leta 1955 *To so gadi* scenarista in režiserja Jožeta Bevca. Na sporedu so bili še filmi *Slovenija*, *Avstralija* in jutri ves svet režiserja Marka Naberšnika ter mladinska filma *Pojdi z mano* režiserja Igorja Šterka in *Košarkar naj bo režiserja Borisa Petkoviča*. (kv)

Knjižna novost

Bogat dokumentarni prikaz zagrebških narodnih manjšin

Ob dnevu narodnih manjšin Mesta Zagreb je bila 7. junija v Društvu hrvaških književnikov predstavljena knjiga dr. sc. Filipa Škiljana o narodnosti raznolikosti hrvaškega glavnega mesta z naslovom *Nacionalne manjine u Zagrebu*.

„Knjigo sem razdelil na tri dele: prvega so napisali pripadniki manjšin o sebi. Drugi del se nanaša na zgodovino vsake manjšine, v tretjem delu pa so tabele, iz katerih lahko razberemo naraščanje ali upadanje števila pripadnikov posameznih narodnih manjšin v hrvaškem glavnem mestu,« je o osnovi in nastanku knjige povedal avtor. Zahvalil se je predsedniku in tajniku zagrebške manjšinske koordinacije, Dušanu Miškoviću in Zoltanu Balazu-Piriju, ker ste ga spodbudila k pisanju knjige, kot tudi vsem tajnicam in tajnikom zagrebških narodnih manjšin, s katerimi je pri pisanju knjige odlično sodeloval. Škiljan je še pojasnil, da je za manjšine, ki so že dolgo del zagrebške zgodovine, tudi več gradiva.

Podpredsednik zagrebške Koordinacije Raško Ivanov, dr. sc. Filip Škiljan, Dušan Mišković, Elizabeta Knorr (z leve). Foto: Marika Abramović

Dušan Mišković je poudaril, da so imele narodne skupnosti v zgodovini Hrvaške in mesta Zagreba izjemno veliko ekonomsko, politično, kulturno in znanstveno vlogo v oblikovanju današnje hrvaške in zagrebške identitete. Pomočnica vodje Sektorja za uveljavljanje človekovih pravic, civilno družbo in narodne manjšine ter predstavnica zagrebškega župana Milana Bandića na dogodku Elizabeta Knorr je izjavila, da je srečna, ker je Zagreb dobil knjigo, ki daje celoten vpogled o delovanju narodnih manjšin. (akm)

Slovenec, ki je prehodil Hrvaško in jo imel rad

Na Kraljevski višji realki v Zagrebu je konec 19. stoletja predaval profesor naravoslovja Fran Erjavec, ki se je kasneje v slovensko literarno zgodovino vpisal kot izjemen potopisec in pripovednik. Snov je črpal tudi s potepanj po Hrvaški, ki jo je peš prehodil podolgem in počez ter jo bolje spoznal kot marsikateri Hrvat.

Fran Erjavec se je rodil v ljubljanskem predmestju Poljane 4. septembra 1834. Gimnazijo je končal v Ljubljani, naravoslovje pa doštudiral na Dunaju. Tam je opravil tudi enoletno prakso na

movini, a tedaj so bili v Avstriji za nemške, posebno še za slovanske narode hudi časi. Dunajska vlada slovenskih šol ni dovoljevala iz izgovorom, češ, da ni slovenskih učiteljev in profesorjev; te pa

teh razmerah tudi Erjavec ni mogel upati, da dobi službo v svoji domovini, zato se je odločil, da gre med brate Hrvate, kjer si je takrat iskalo kruha več slovenskih uradnikov in profesorjev. Tudi njegov tovariš Ivan Tušek je bil tedaj na zagrebški realki. Pod vplivom ilirskega gibanja so pričeli Hrvati tedaj s krepkim političnim življenjem in hrvaščina se je začela uveljavljati v šolah in uradih.

Po prihodu v Zagreb 18. oktobra 1860 se je Erjavec zelo hitro odlično naučil hrvaščine se v novem okolju počutil domače. S prijaznim in ljubeznivim vedenjem si je pridobil dosti prijateljev, sam je vzljubil in cenil Hrvate. Predstojniki in tovariši so ga čislali zaradi njegovega temeljitega strokovnega znanja in njegove vestnosti v šoli. Pomagal je ustanavljati prirodopisni kabinet in počasi ustvaril tako obsežnega, da bi bil v čast vsakemu mestu. Sam je poklonil herbarij s 500 posušenimi rastlinami, pripravil je vrsto preparatov in nabral zanimivih prirodnin. Njegov prijatelj in znan hrvaški prirodoslovec Spiridion Brusina ga je trajno pridobil za vedo o mehkužcih.

Kraljevska višja realka v Zagrebu je vsako leto izdajala letno poročilo (*Godišnje izvješće*); iz njih razberemo, da je bil Erjavec med letoma 1861 in 1871 učitelj za

Profesorski zbor Kraljevske velike realke v Zagrebu. Fran Erjavec sedi (prvi z desne). Foto: F. D. Pommer. Zagreb, okoli 1860. Fotografija je v lasti Hvaškega šolskega muzeja.

realke in terezijanski akademiji. Leta 1860 je postal pravi učitelj na realki v Zagrebu in na Hrvaškem preživel srečnih 11 let ter postal goreč zagovornik slovensko-hrvaške vzajemnosti. Od leta 1871 do smrti 12. januarja 1887 je bil profesor na realki v Gorici. Velikokrat je poudarjal, da bi si želel vrniti na Hrvaško. Ta želja se mu je skoraj uresničila. Cesar Franc Jožef ga je na predlog fakultetnega sveta zagrebške univerze, ki ga je potrdila hrvaška vlada, imenoval 13. novembra 1875 za rednega profesorja zoologije. Erjavec je 22. decembra že prisegel, 31. januarja naslednjega leta pa je imenovanje vrnil »zbog obiteljskih odnošaja«. Takrat je že bil poročen z Marijo Ferfilovo iz Senožec in imel dve hčeri.

Srečna zagrebška leta

Erjavec bi bil rad služil svoj kruh v do-

je pošiljala na Tirolsko ter v daljno Galicijo in Bukovino. V Sloveniji je nastavljal trde Nemce, da bi tako čim prej in čim lažje potujčila slovenski narod. Ob

Naslovnici učbenikov, ki jih je napisal F. Erjavec, in naslovnica letopisa zagrebške realke. Iz arhiva Hrvaškega šolskega muzeja. Foto: PJ

prirodopis, zemljepis, fiziko, nemški jezik ter bil razrednik in čuvaj prirodoslovnega kabineta.

Omenimo, da sta poleg že omenjenega Tuška v tistem času na zagrebški realni predavala še dva Slovenca, in sicer Viktor Lipež in Ivan Stožir (o katerem smo pisali v Novem odmevu 26/2005).

Kot prirodopisni raziskovalec je Erjavec prepotoval vse hrvaške ravnine, preplezal vse hribe in oplazil vse jame in votline. Peš je prehodil rodovitno Slavonijo, splezal na čarovniški Klek, obiskal znamenita Plitviška jezera in junaško Liko. Odpravil se je tudi v Knin in Šibenik, odšel je tuda še v turško Bosno, kjer ga je na meji zasačil znameniti razbojnik Skundrić, a mu ni storil ničesar žalega, ko mu je povedal da je učitelj in ne uradnik. Z vseh teh potovanj je prinesel domov prirodoslovne zbirke. Med počitnicami je odhajal tudi na daljša potovanja (Praga, Pariz, Dunaj, Salzburg...) in na oddih na Gorenjsko. »Dasi udomačen v Hrvaški, srce je vedno ohranil svoji slovenski deželi,« je zapisal o njem njegov prijatelj in življenjepisec Francišek Levec.

Kar je videl, je zapisal

Mnoga potovanja in raziskovanja, delo v šoli in druge dolžnosti so ga odtrgavale od pisalne mize, a odtrgale ga niso; nasprotno spadajo zagrebška leta njegovega življenja med najplodnejša.

Pridno je še dalje sodeloval pri Janežičevem glasniku za katerega je začel pisati daljše povesti (*Zamorjeni cvet, Izgubljeni mož, Huzarji na polici, Ena noč na Kumu, Žabe*). Posebej omenjamo povest *Gostba v Mazinu iz leta 1868*, ki opisuje družabno življenje v župnišču v Liki, ter *Med Savo in Dravo* iz leta 1878, ki predstavlja kulturne, narodne, socialne in politične razmere na Hrvaškem. Med leposlovjem omenjamo *Zamorjeni cvet, novelo* iz leta 1861, v kateri junak opisuje »svojo prvo ljubezen do deklice iz višjih zagrebških slojev... Na željo staršev se je morala poročiti z bogatim graščakom.« V tej romantični noveli je tudi Erjavčev slavospev domovini in sreči: »Ako pa želiš sreče, prave sreče, ako želiš biti srečen med srečnimi – ostani v svoji domovini, ostani v hiši svojega očeta. Kjer si se rodil, tu delaj do smrti. Verjemi mi, da si boljšega mesta ne najdeš na vsem svetu.« Ko je to pisal, je bil v Zagrebu in morda je tu ključ, zakaj ni sprejel mesta na zagrebški univerzi.

Po naročilu hrvaške vlade je ocenil vse tedaj natisnjene hrvaške prirodopisne knjige ter tudi sam napisal nekaj znanstvenih razprav v hrvaščini, in sicer *O postanku i razvitku trakavica* (1862), *O vlasnicah ili trihinah* (1864), *Slavonija u malakologičnom pogledu* (1875).

Najznamenitejše delo iz zagrebških let in nasploh najljubše Erjavčevo delo so pa večno lepe in žive *Domače in tuje živali v podobah*.

Polona Jurinić 🇺🇸

Vir: Fran Erjavec: Hudo brezdno in drugi spisi iz zbirke slovenskih povesti. Uredil Ivan Grafenauer, Ljubljana 1913

Slovinci v Ravni Gori

Na kolonizacijo v 18. stoletju spominjajo priimki prebivalcev

Pod drobnogled smo vzeli edini zabeleženi kolonizacijski val iz Slovenija na Hrvaško. Potekal je med letoma 1726 do 1732, ko so obočje Ravne Gore naselile slovenske družine.

Zgodovina slovenstva in Slovencev na Hrvaškem je večstoltna. Slovenci so se na Hrvaško priseljevali iz različnih razlogov, vendar niso nikoli prihajali v kolonizacijskih valovih, kot je to primer za nekatere druge manjšine (Nemci. oz. Folksdojčerji), ali v nekaterih drugih državah (v NR Srbijo po drugi svetovni vojni). Prav to, da so se Slovenci na Hrvaško priseljevali predvsem individualno in ne v kolonizacijskimi valovi, je ena od specifik v slovenskem migracijskem procesu proti hrvaškim krajem.

O edinem kolonizacijskem valu z območja Slovenije v Ravno goro so znanstveniki sklepali na temelju priimkov, ki so zabeleženi in še danes živijo, čeprav so hrvatizirani: **Alič, Bajt, Beuk, Božič, Brenc, Brus, Čudeš, Čar, Erbič, Erjavec, Grbac, Grebenc (Krebenc), Gregorac, Janež, Jereb, Ješevnik, Kenda, Klobučar, Leban, Liker, Mašon, Mihelič, Miklaič, Novinc, Pintar, Podgornik, Podobnik, Poje, Polak, Poljančič, Použ, Repic, Rotar, Sedej, Skok, Stucin, Svetličič, Šinkoveč, Smidt, Treha, Vončina, Velikonja, Vic, Vidmar, Vizjak, Zelenak** in **Žagar** (Majnarić 1938/1939, 6).

Meni se, da je večina priseljencev v Ravno Goro bila iz Gornje Kranjske (Cerkno, Idrija, Črni Vrh in Poljane). Zaradi značilnega govora je ta kraj uvrščen v Slovenski lingvistični atlas. Iz Hrvaške so v tem atlasu omenjeni tudi drugi hrvaški krajevni govori, in sicer: Banfi (točka SLA 407), Hum na Sutli (točka SLA 408), Dubravica (točka SLA 409), Čabar (točka SLA 410), Ravnice (točka SLA 411), Ravna Gora (točka SLA 412) in Brest (točka SLA 413) (Škofic 2011, 22).

Tudi tradicijska kultura v Ravni Gori je zadržala elemente slovenske tradicijske kulture. Kot eden od primerov se navaja pesem »Sedem let«. Ta pesem je tradicionalna ljudska pesem v Ravni gori (Podobnik 2005, 209), njeno besedilo je podobno besedilu slovenske narodne pesmi *Prvo leto, ko sem služil* (Cigan 1996, 264), melodija pa je različna. Spremembe v besedilu kot tudi v glasbi je možno razložiti z različnimi jezikovnimi vplivi ter okoliščinami, v katerih so Slovenci prišli na območje Gorskega kotarja. To je samo eden od primerov. Podrobno raziskovanje zgodovine in folklore prebivalcev v Ravni Gori bi prikazalo še več elementov slovenske kulture.

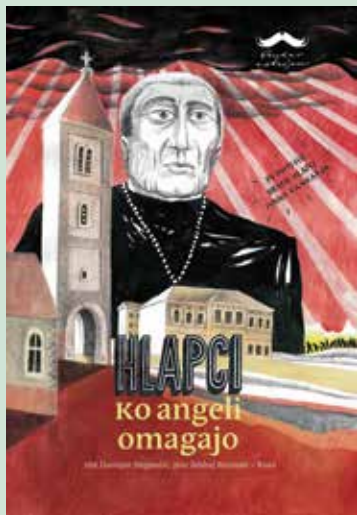
No, iz popisov prebivalstva v 20. stoletju ni vidno, da bi na tem območju živeli Slovenci. Tako je imela Ravna gora leta 1910 1498 prebivalcev, od teh je bil le 1 Slovenec. Leta 1953 je imela 1903 prebivalcev in od teh je bilo 6 Slovencev, leta 1991 je imela 2036 prebivalcev in 4 so se izrekli kot Slovenci.

Danes se prebivalci Ravne Gore zavedajo slovenskih korenin. Vedo, da so njihovi predniki prišli iz različnih delov Slovenije. Nimajo več nobenega občutka pripadnosti Sloveniji. Slovensko kulturo negujejo samo kot lokalno kulturno izročilo. Izrekajo se kot Hrvati in se tako tudi obravnavajo pri popisu prebivalstva.

Barbara Riman 🇺🇸

Uroš Grilc: Občinstvo v tujini je še posebej hvaležno, pri vas v Zagrebu smo imeli res čudovit in poseben večer!

Ob gostovanju Cankarja v stripu v Slovenskem domu smo pobudniku projekta Urošu Grilcu zastavili nekaj vprašanj - za okvirček ob poročilu z dogodka. A se je razvil zanimiv pogovor, pravi intervju. Najprej nas je zanimalo, zakaj se je nekdanji kulturni minister in šef uradov ljubljanske mestne občine za kulturo in za mladino odločil za preselitev v zasebništvu in ustanovitev Zavoda Škratelj.

forma. Vsaj tako temeljito, kot prebereš besedilo v stripu, namreč moraš brati tudi ilustracijo ter odkrivati kontekste in subverzije, ki jih je vnesel strip. Publika v tujini je še posebej hvaležna. Pri vas v Zagrebu smo imeli res čudovit večer, prav tako smo imeli simbolno pomembno in odmevno razstavo stripovskih Hlapcev v Sarajevu, kjer jih je Cankar v resnici pisal. Avstrijsko Cankarjevo epizodo počastimo julija v Pavlovi hiši z veliko

»Obožujem izzive in po dvajsetih letih dela v javnem sektorju, ki mi je dalo bogate in raznolike izkušnje, sem začutil, da je napočil čas za vsebino in kreativne projekte. Tako, zelo spontano se je vse skupaj odvijalo. V Zavodu Škratelj se ukvarjamo z modeli inovativne prezentacije naravne in kulturne dediščine, če povem suhoparno strokovno. V praksi to pomeni, da smo po eni strani majhna založba, ki bo izdajala knjige, okoli katerih lahko delamo zgodbe tudi po tem, ko izidejo, po drugi strani pa ustvarjamo inovativne turistične produkte, ki temeljijo na zgodbi in povezovanju preteklosti s sedanostjo.«

■ Kako in kdaj ste prišli na idejo, da ustvarite Cankarja v stripu?

Z Leno Jevnik sva pred dvema letoma razmišljala, s čim bi lahko inovativno obeležili Cankarjevo obletnico, ob tem pa nagovorili širok krog bralcev. Tako sva prišla na idejo Cankarja v stripu. Bolj ko sva raziskovala, kako se lotiti tega projekta, bolj sva bila navdušena tako zaradi Cankarja, ki je res navdihujoč, in zaradi stripov, ki so v Sloveniji v dobri kondiciji. Projekt je nato rasel in še vedno raste: od treh knjig smo prišli do izjemno odmevne razstave Cankar v stripu, ki je v pol leta gostovala že v osmih razstaviščih doma in tujini.

■ Je bilo težko pripraviti Pižamo, Rozo in Gombača k sodelovanju? Kaj pa striparje -Tanjo Komadina, Igorja Šinkovca in Damijana Stepančiča?

Pravzaprav so bili vsi navdušeni nad ambicioznostjo projekta. Strip v tako obsežni knjižni obliki ja namreč zahteven in ne loteva se ga veliko založnikov. Kaj šele izdati tri knjige istočasno! Poseben izziv je bil za ilustratorja Tanjo in Igorja, saj tako dolgega stripa doslej še nista risala. Poleg naštetih moram omeniti še urednico **Ženjo Leiler** in pa oblikovalko **Petro Černe Oven**. Za vse je bil to naporen in drugačen projekt, zahteval je veliko sodelovanja in raziskovanja, vendar smo pri tem vsi uživali, kar se odraža tudi v rezultatu.

■ Kdo vse je podprl tako zahteven projekt? Ste imeli težave s financiranjem?

Tudi v tem pogledu je projekt poseben. Nastal je z zasebnimi sredstvi, pri Hlapcih je sodeloval Slovenski gledališki inštitut, saj so Hlapci največja slovenska drama, ki je bila od leta 1919 že 35-krat uprizorjena na odrih.

■ Kakšni so odzivi, bili ste tudi v tujini...

Odzivi so vedno navdušujoči, saj obiskovalci predstav in razstav dobijo vpogled v drugačnega Cankarja. Strip namreč ni neka poenostavitev, bližnjica do bistva nekega literarnega dela, temveč samostojna literarna

razstavo, jeseni pa obiščemo še naše zamejce v Italiji, pa obletnice še sploh ni konec...

■ Ali menite, da ste na tak sodoben način uspeli približati Cankarja mladim, kar je bil vaš prvotni namen?

Ko denimo devetošolka iz Domžal po ogledu razstave zapiše: »Cankar se mi je vedno zdel dolgočasen, zdaj pa so mi stripi odprli čisto drugačen pogled nanj!«, ali ko Velenjski osnovnošolci pišejo in razmišljajo o usodi Hlapca Jerneja in ga predstavljajo kot superjunaka, potem vemo, da smo s knjigami pustili sledi. Vemo, da so naši stripi dali misliti in da so zanimivi za mlade in stare. Kar je čudovit občutek! (akm) 🗨️

»Opažamo, da so Slovencem v tujini stripovske interpretacije Cankarja odprle in spodbudile željo po branju Cankarja, kar je bil naš ključni cilj,« pravi pobudnik projekta Uroš Grilc. Foto: akm

Za naše knjižne molje

Ste že brali Ivana Cankarja? Kaj pa Zofko Kvedrovo?

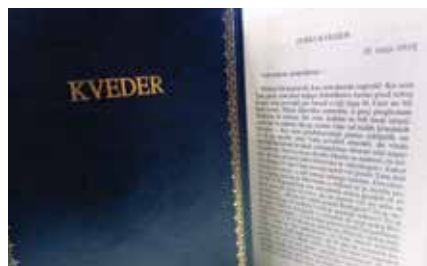
Obletnice nas spominjajo na različne dogodke in znane osebe. Tudi v tokratnem Novem odmevu jih omenjamo nekaj, med drugim poročamo o obisku rojstnega kraja Ivana Cankarja (stoletnica smrti) in predavanju o Zofki Kveder (140-letnica rojstva). Tukaj pa je knjižni namig.

Bralcem lahko ponudimo na izbiro vsa Cankarjeva dela, ki so zelo aktualna, saj je vest njegovega časa tudi vest našega časa.

Posebej bi poudarila Cankarjeva pisma različnim ljudem. Iz njih veliko izvemo o času, družbenih in političnih odnosih, o medsebojnih odnosih med pisatelji, tudi o osebnih čustvih. Zanimivo je pismo, ki ga je Ivan Cankar napisal Zofki Kveder leta 1900, iz katerega razberemo močno zvezo in medsebojno razumevanje glede različnih vprašanj tega časa. Z majhnimi spremembami je vsebina pisma aktualna tudi danes.

Naša »obletničarja« sta prijateljevala med seboj, v Pragi sta delovala v istem času, sodelovala sta tudi s hrvaškimi modernisti. V knjižnici so na voljo tudi dela Zofke Kveder. Čeprav je bila prva poklicna slovenska pisateljica, bojevnica za ženske pravice, je danes v veliki meti potonila v pozabo. Škoda, saj je danes, ko smo se ženske emancipirale, posebej zanimivo brati njena dela z začetka 20. stoletja. Pisala je v slovenščini, nemščini, češčini in hrvaščini. Njene črtice, drame, novele in romane je posvečala temam, ki se dotikajo ženskih vprašanj. O emancipaciji ni le pisala, tudi živela je tako. Nesrečna in brez razumevanja je poskušala samomor z uspavali in od posledic umrla. Pokopana je na zagrebškem Mirogoju.

Darija Stantić

Sestanek o pouku slovenščine v Zagrebu

V Slovenskem domu sva se s predsednikom Slovenskega doma Darkom Šoncem 25. maja sestala s predstavnikom ministrstva za izobraževanje, znanost in šport Romanom Grudnom in Brigito Žarkovič Adlešič ter Evo Jurman z Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

Na sestanku je bil tudi minister svetovalec Matjaž Marko iz slovenskega veleposlaništva na Hrvaškem. Zanimalo jih je, kako poteka pouk slovenščine, učbeniki, število in starost učencev. Povabili so me na seminarje, ki jih organizirajo za učitelje in obvestili o poletnih šolah slovenščine za otroke.

Na žalost se v Zagrebu pouka ne udeležujejo otroci. Zaključili smo, da moramo najti pot in način, da jih pritegnemo. Upamo, da nam bo to v prihodnosti uspelo.

Marja Crnković

Roman Gruden, Eva Jurman, Brigita Žarkovič Adlešič, Darko Šonc, Matjaž Marko (z leve). Foto: SD

Mariji Barbieri nagrada za knjigo o Križaju

Ugledna strokovnjakinja za klasično glasbo Marija Barbieri je za knjigo **Josip Križaj, umetnik pred svojim časom, v založbi Slovenskega doma in Sveta slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb, 4. maja prejela nagrado Dragan Plamenac 2017.**

Knjiga je bila predstavljena ob Prešernovem dnevu 8. februarja v Slovenskem domu v Zagrebu. Križajevo življenje in stopnice na njegovi poklicni poti je Marija Barbieri opisala na 323 bogato ilustriranih straneh, poleg seznamov vlog in nastopov med letoma 1907 in 1957 ima knjiga tudi povzetek v slovenščini in angleščini. V obrazložitvi Hrvaškega glasbenega društva so med drugim zapisali: »Knjiga Marije Barbieri Josip Križaj, umetnik pred svojim časom je zgleden primer strokovno-znanstvene predstavitve uglednega glasbenega izvajalca. Zagotovo bo postala referenčna publikacija za znanstvenike, učence in študente glasbenih študij vseh profilov in vseh ljubiteljev glasbe, umetnosti, posebej pa še umetnosti Josipa Križaja.«

Dolgoletna radijska urednica, novinarka in komentatorica Marija Barbieri že dve desetletji občasno sodeluje tudi v Novem

Marija Barbieri. Foto: HMD

odmevu; prvo besedilo je napisala za tretjo številko našega glasila, in sicer o Josipu Gostiču. O tem slovitem tenoristu je ob stoletnici njegovega rojstva leta 2000 skupaj z **Marjano Mrak** napisala dvojezično monografijo **Pevce**, kakršnega danes ni / Takvog pjevača danas nema. Čez deset let je za knjigo **Slovenski umetniki na hrvaških odrih / Slovenski umjetnici na hrvatskim pozornicama** prispevala poglavje o opernih umetnikih (o dramatskih oz. baletnih sta **Branko Hećimović** in **Henrik Neubauer**). O izidu knjige smo poročali v Novem odmevu št. 43. leta 2011. V prejšnjem Novem odmevu (št. 65, 2018) pa smo ob poročilu o predstavitvi knjige o Josipu Križaju objavili tudi kratek intervju z Marijo Barbieri.

Slovenska publika uživala v delih nepreseženega hrvaškega kiparja

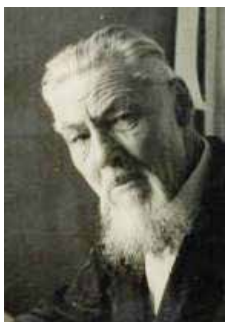
Izstopajoč slovensko in hrvaško obarvan kulturni dogodek zadnjega četrtletja je bila predstavitev Ivana Meštrovića (1883–1962) v osrednjem slovenskem hramu kulture, v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Med 13. februarjem in 20. majem so bili na ogled Meštrovićevi ženski akti, prepolni bujne sredozemske čutnosti. Okoli 50 risb in kipov za razstavo so prispevali Meštrovićevi nasledniki ter petdeset del, kipov in risb iz zbirk naslednikov Ivana Meštrovića ter Atelje Meštrović, Gliptoteka in Kabinet grafike HAZU iz Zagreba ter Galerija Meštrović in Galerija umetnin iz Splita. Razstavo z naslovom Telesnost in erotika v kiparstvu so pripravili **Dalibor Prančević, Barbara Vujanović, Zorana Jurić Šabić** in **Filip Beusan**. Pri postavitvi so v veliki meri izhajali iz kiparjevega biografskega romana Ogenj in opeklina, kjer so z odstiranjem slojev ikonografije prišli do jedra njegovega pojmovanja ženske, telesnosti, spolnosti in hrepenjenja.

Razstavo sta obogatili tudi dobro obiskani predavanji antropologinje **Svetlane Slapšak** z naslovom Prihodnost je erotizirana preteklost in Odprto in zaprto telo.

Med 15. marcem in 20. majem pa je bila na ogled še razstava Meštro-

vić – Plečnik, na kateri je avtor postavitve **Andrej Hrausky** predstavil odnos med sodobnikoma in prijateljema, največjim slovenskim arhitektom in najznamenitejšim hrvaškim kiparjem.

Etnološko srečanje - V Slovenskem planinskem muzeju v Mojstrani so se 23. maja sešli slovenski in hrvaški etnologi, ki se posvečajo ohranjanju nesnovne dediščine in njenemu varovanju pod okriljem Unesca.

Operno sodelovanje - Slovensko narodno gledališče (SNG) Maribor bo prihodnje leto praznovalo stoletnico delovanja. Prazničen bo tudi repertoar v sezoni 2018/2019, ki se bo začela z uprizoritvijo drame Somrak bogov v režiji Zagrebčana **Daliborja Matanića**.

Kratka zgodba - V Zagrebu je od 27. maja do 1. junija potekal 17. festival evropske kratke zgodbe. Med udeleženci je bila tudi priznana slovenska pisateljica **Suzana Tratnik**.

Slovenski film - 25. aprila je bil v kino Tuškanac v Zagrebu predvajan slovenski film **Hanne Slak Rudar** o Aliji, bosenskem priseljencu v Sloveniji, ki odkrije strašno resnico.

Konec maja so v Zagrebu sporočili, da se bo na 65. puljskem filmskem festivalu, ki bo potekal med 14. in 22. julijem, za nagrado potegoval tudi celovečerec Ivan režiserja **Janeza Burgerja**, ki je slovensko-hrvaška koprodukcija.

Slovenska gledališka režija - Zagrebško dramsko gledališče Gavella je 11. maja premierno odigralo predstavo Knapi sli-

karji angleškega dramaturga in scenarista Leeja Halla, v postavitvi slovenskega režiserja **Sama M. Strelca**. Zagrebško satirično gledališče Kerempuh pa je 13. aprila premierno uprizorilo komedijo Samomorilec ruskega avtorja Nikolaja Robertovića Erdmana. Režiral je **Vito Taufer**.

Razstave v Zagrebu, Splitu, Ljubljani - Od 27. marca do 13. aprila je bila v zagrebški galeriji Fotoklub na ogled pregledna razstava Črta in ploskev članov Fotokluba Maribor.

V Mestni galeriji Ljubljana so 12. aprila odprli retrospektivno razstavo hrvaškega umetnika Tomislava Gotovca (1937-2010) z naslovom Ne sprašujte, kam gremo.

17. aprila je bila v Galeriji Vaska Lipovca Univerze v Splitu odprta razstava o 50 letih Splita 3. Urbanistični projekt ekipe Mušič-Starč-Bežan je del splitske in slovenske kulturne dediščine.

Arhitektura in ideologija - V zagrebškem Muzeju sodobne umetnosti (MSU) so 10. aprila predstavili trilogijo NADA slovenske umetnice **Jasmine Cibic**. Avtorica v novih treh filmih nadaljuje z raziskavami prostorov arhitekture in ideologije.

Dobrodelnost - V mali koncertni dvorani Vatroslava Lisinskega je 16. maja nastopila plesna skupina Katja Dance Company iz Ljubljane z multimedijско predstavo Življenje je vrednota. Z dobrodelnim projektom pomagajo mladim, obolelim za rakom. Izkupiček so namenili Krijesnici, društvu za pomoč otrokom in družinam, soočenim z malignimi boleznimi.

(sta/jpt/Stanka Herak)

In memoriam

Odlazak Mirjane Hećimović, prevoditeljice slovenske književnosti

Prigoda kao što je ova iziskuje da se započne poprilično konvencionalnim uvodom, kakvog bih u nekom drugom slučaju pokušala izbjeći po svaku cijenu. Otišla je, naime, Mirjana Hećimović (9.04.1934. – 2.4.2018.), a njezin je odlazak veliki gubitak ne samo za njezine bližnje i prijatelje, nego i cjelokupnu hrvatsku i slovensku književnost na čijem je približavanju sustavno i predano cijeli svoj život radila.

Književni prevoditelji s tzv. malih, susjednih jezika, kojima i sama u skromnim omjerima pripadam, jednako su ljudi iz sjene kao i oni koji našoj kulturi posreduju književne tekstove pisane na tzv. velikim, svjetskim jezicima. No, njihova je sjena još malčice veća. Slovenska književnost, iako toliko, ne samo mjereno u kilometrima, bliska našoj, hrvatskoj, nikada nije velika vijest. Ali, onima koji znaju o čemu govorim jasno je kako je upravo međusobno upoznavanje i prevođenje susjeda jedan od važnijih modusa kako bismo, ma kako to prejako zvučalo, upoznali i spoznali sami sebe, odnosno vlastitu književnost i kulturu.

Za Mirjanu Hećimović prevođenje nikada nije bilo sporedna djelatnost, već isključivo glavni i jedini životni izbor. Čitav je svoj profesionalni život provela u statusu slobodne književne prevoditeljice i čitav je svoj profesionalni život posvetila posredovanju susjedne, slovenske književnosti i kulture.

Već i posve letimičan pogled na bibliografiju njezinih prijevoda, dostupnu u katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice, leksikografskim natuknicama, ali i onome što zovemo kolektivnim sjećanjem na lektirne naslove, pročitane knjige koje pripadaju klasicima slovenske književnosti, ili pogledane kazališne predstave, dovoljno jasno ukazuje na opsežnost, ali i raznovrsnost njezinog prevoditeljskog interesa. Reprezentativni slovenski autori, klasici i suvremenici, poput Ivana Cankara, Cirila Kosmača, Ivana Tavčara, Vitomila Zupana, Edvarda Kocbeka ili **Drage Jančara**, na hrvatskom su jeziku proizvod njezine prevo-

diteljske radionice. Tome treba dodati i brojne prijevode dramskih tekstova (pedesetak radiodrama, više TV-drama i filmskih scenarija), među kojima je možda „najzvučniji“ naslov „Događaj u mjestu Goga“ Slavka Gruma, najznačajnija slovenska ekspresionistička drama, višekratno i vrlo uspješno postavljena na hrvatskim pozornicama.

No, iako je njezin prevoditeljski opus doista kvantitativno zavidan, to dakaako nije jedini razlog zbog čega Mirjana Hećimović spada u sam vrh književnih prevoditelja u nas. Iz svakog njezinog prijevoda, naime, moguće je iščitati prije svega vrhunsko poznavanje izvornoga teksta, ne samo u jezičnom smislu, već i u pogledu konteksta u kojem je nastao, njegovih stilskih i kulturoloških odrednica, ali i cjelokupnog opusa autora kojeg prevodi.

Vjerna izvorniku, ali i itekako spremna na eksperimente kako bi se u novom jezičnom okružju slovenski autor i njegov tekst, osjećali kao kod kuće, Mirjana Hećimović iz knjige u knjigu, iz ulomka u ulomak iskazivala je nevjerojatnu kreativnost, osjećaj za jezik, ali i književni talent bez kojega, duboko sam uvjeren, nema dobrog prijevoda, nema strane knjige koju ćemo čitati s jednakim *guštom* kao da je naša. Njezin kultiviran jezični izraz, visok stupanj opće kulture, ali i individualnost i hrabrost u iznalaženju rješenja u kompleksnim slučajevima, doprinijeli su da slovenske autore, uz njezino posredovanje, čitamo doista kao susjede i to ne one za koje je potrebna putovnica, već one koji su tu pokraj nas, *vrata do*, rekli bismo.

Pa, dozvolite mi da u ovoj prigodi bu-

Prevodi Mirjane Hećimović

V katalogu hrvatske Nacionalne in univerzitetne knjižnice najdemo 61 prevodnih naslovov Mirjane Hećimović.

Prevedla je kar 16 del Draga Jančarja (Proročanstvo, Lucijine oči, Nevidljiva prašina, Brijuni, Čovjek, koji je pogledao u vis, Katarina, paun i jezuit, Prikaza iz Rovenske, Zujanje u glavi...). Med prevodenimi avtorji so tudi Ivan Cankar (Kralj Betajnovce), **Feri Lainšček** (Umjesto koga ruža cvjeta), Žarko Petan (Rođenje zaborava, Prošlost), **Branko Šömen** (Hod po vodi, Med u kosi), Mira Mihelič (Dani mog života), Edvard Kocbek (Dnevnik), Vladimir Kavčič (Zapisnik), Vitomil Zupan (Mennuet za gitaru, Miris čovjeka), Igor Torkar (Umiranje na rate), Branko Hofman (Noć do jutra), Ciril Kosmač (Balada o trubi i oblaku, Put u Tolmin) in Ivan Tavčar (Cvijeeće u jesen). Njeni prevodi so uvršćeni v antologije slovenske pripovedne proze in slovenske poezije. Prevedla je tudi pet naslovov **Brede Varl** o modernem lutkarstvu.

dem još malo osobnija. Mirjana Hećimović bila je dio moje „opće kulture“. Slovenska književnost dio je moga obrazovanja, ali i obiteljskog nasljeđa, slovenski jezik druga je *kuća moga bitka*, prijevodi gospođe Hećimović kod mene su, bukvalno i figurativno, kod kuće. Kao osnovnoškolka čitala sam njezine lektirne prijevode, kao studentica uspoređivala sam originale i prijevode Ivana Tavčara, Edvarda Kocbeka, Ivana Cankara ili Vitomila Zupana, na njezinim prevoditeljskim rješenjima uočavala sam svoje greške i propuste. Nakon njezina odlaska i sama sam izgubila vlastiti korektiv.

Jagna Pogačnik

Knjižnice produbljuju prijateljstvo i međusobno poznavanje

Predstavljanjem knjige Trči, ne čekaj me!, Bojane Meandžije 16. svibnja u Novom Mestu počeli su Hrvatski dani u Sloveniji, koje organiziraju Gradska knjižnica Ivana Gorana Kovačića iz Karlovca i Knjižnica Mirana Jarca iz Novog Mesta. Karlovačka knjižnica u svibnju je bila domaćin dvaju zanimljivih slovenskih događaja.

Sedmog svibnja otvorena je izložba *Janez Puhar – prvi slovenski fotograf*. Autorica izložbe, **Petra Puhar**, održala je i predavanje o Janezu Puharu. Događaju su se pridružili članovi karlovačkoga Slovenskog doma i polaznici tečaja slovenskoga jezika za odrasle. U organizaciji izložbe sudjelovali su karlovačka knjižnica i slovensko veleposlanstvo u Zagrebu. Kazališna skupina Valvasorjeve knjižnice Krško gostovala je 21. svibnja u karlovačkoj knjižnici u okviru projekta Potpore razvoju knjižnične djelatnosti u pograničnim područjima. Tom su prigodom knjižničarke **Mojca Kerin-Maglica**, **Melita Voglar** i **Milena Vodopivec** pred predškolicima izvele lutkarsku predstavu *Rdeča kapica* na slovenskome jeziku. Bez obzira na jezične različitosti, dječica su pažljivo pratila predstavu i shvatila priču o odgovornosti i kažnjavanju, o opasnosti i lakovjernosti, te o činjenici da će

u životu dobro biti nagrađeno, a da se zlo kažnjava. Nakon predstave naši dragi gosti počastili su gledatelje slasnim belokranjskim pogačama. Ovaj je susret rezultat suradnje knjižnica iz Novog Mesta, Krškog i Karlovca.

Hrvatski dani u Sloveniji

Nakon predstavljanja autobiografskog romana Bojane Meandžije, kojeg je napisala kao trinaestogodišnjakinja u području tijekom rata u Hrvatskoj, Hrvatski dani u Novom Mestu nastavljeni su otvaranjem izložbe *Pula prije Prvog svjetskog rata*, autorice **Nadie Bužlete** iz Gradske knjižnice i čitaonice Pula. Postavljena je i izložba minijatura **Marije Vulović**, članice Udruge likovnih autora iz Karlovca. Na književnoj večeri predstavili su se članovi literarnih sekcija hrvatskih društava u Sloveniji. Vokalna skupina Hrvatski pleter, koja djeluje u okviru Hrvatskoga

Hrvatski dani u knjižnici Mirana Jarca, Novo Mesto. Foto: Knjižnica Mirana Jarca

Nakon predstave *Rdeča kapica*, mališani su se počastili slasnom belokranjskom pogačom. Foto: Dinko Neskusil

kulturnog društva Novo Mesto, večer je obogatila glazbom. Događaje je moderirala **Jadranka Matić-Zupančič**, knjižničarka u mirovini i dugogodišnja suradnica u brojnim programima koje naše knjižnice zajednički provode.

Vedrana Kovač Vrana 🇺🇦

Vrazova Ljubica

Pesniki in pesmi v neskončni lepoti...

Ljubitelji ljubezenske poezije, med njimi tudi Slovenci iz Zagreba, smo se 16. junija zbrali v Samoborju, na zadnjem večeru Festivala ljubezenske poezije Vrazova Ljubica. Iz Slovenije je sodeloval pesnik iz Maribora Valter Čučkovič.

Festival je že 29-tič zapored organizirala Ljudska univerza Samobor. Pred sedmimi leti se je pridružil Svet slovenske nacionalne manjšine Mesta Zagreb (SSN MZ), ki na festival povabi pesnika iz Slovenije. Takšno pesniško druženje je dokaz, da poezija nima meja in roka trajanja. Pesniki in njihovi gostje smo že po tradiciji najprej obiskali grob Vrazove muze Samoborčanke Julijane Cantilly ob cerkvi Sv. Anastazije. Nato smo se sprehodili še po Prehodu pesnikov, kjer so nam predstavili najnovije ploščo z vklesanim verzom **Stjepana Šešlja**; pesnik sam nam je zrecital celo pesem. Člani Slovenskega

doma in SSNM MZ smo se poklonili tudi Stanku Vrazu, ob njegovem spomeniku, ki stoji pred Samoborskim muzejem. Zatim so v prijetnem ambientu parka izza Samoborskoga muzeja, ob ptičjem žvrgolenju in žuborenju bližnjega potoka, pesniki brali svoje ljubezenske pesmi. Program je bil razdeljen v štiri celote, navdahnjene z Vrazovimi verzima, z glasbenim nastopom pa so ga dodatno popestrili mladi samoborski kantavtorji. Program je sprovedeno vodila **Vanda Vandekar Bartulica**, ki je vsakemu pesniku ob koncu nastopa podarila Zbirko pesmi z zadnjih štirih festivalov.

Valter Čučkovič recitira svojo pesem Neznanka. Foto: akm

Tudi letos se je ljubezen pokazala kot neizčrpen navdih pesnikom iz vse Hrvatske, a tudi gostu iz Slovenije. Valter Čučkovič je slepi pesnik z zavidljivo pesniško karijerom. Njegove osnovne tematike so: ljubezen,

Slovinci na spominski slovesnosti v Jasenovcu

V koloni antifašistov smo se 21. marca poklonili žrtvam ustaškega terorja v taborišču smrti Jasenovac, kjer je med 83.145 žrtvami svoje življenje končalo tudi 273 Slovencev.

V Jasenovcu se je ta dan zbralo okoli dva tisoč antifašistov iz Hrvaške, Srbije, BiH in Slovenije; iz Murske Sobote je prišel poln avtobus. Dan kasneje se je žrtvam poklonilo dvesto predstavnikov hrvaške države s premierjem **Andrejem Plenkovićem** na čelu, ki je menil, da bi si žrtve zaslužile eno komemoracijo. Judovska skupnost je imela spominsko slovesnost teden prej. Predsednica Hrvaške **Kolinda Grabar Kitarović** je sama položila venec.

Tako je bilo letos, kar je sramotno žalostno.

Osebnost sem zadovoljen, ker je spomin na žrtve še živ in ker je tudi letos druženje preživelih prijateljev, še živih nekdanjih zapornikov. Izkoristil sem priložnost, da se zahvalim višjemu kustosu **Đorđu Mihoviloviću**, ki mi je letos podaril štiri njegove knjige z bogato dokumentirano tematiko taborišča Jasenovac. Knjige sem podaril knjižnici Slovenskega doma v Zagrebu.

Kras

Sedmo Straškovo 2018

Na cvetno nedeljo 25. marca se je s spominsko mašo proslavilo sedmo Straškovo, potekal pa je tudi 22. križev pot od Ozlja do Svetic, kjer se je na cvetno nedeljo 30. marca 1947 tragično končalo življenje p. Janeza Straška.

Mašo je daroval p. **Marko Glogović**, upravitelj župnije cerkve Rojstva BDM na Sveticah. Poleg številnih vernikov, ki so prišli blagoslovit oljčne vejice, so bili tudi člani družine Strašek iz Slovenije ter člani Slovenskega doma iz Zagreba. Popoldanski križev pot sta vodila vlč. **Ivan Jakovčič**, dekan Ozaljsko-lipniškega dekanata ter p. **Dario Grbac**, župnijski vikar iz Novigrada na Dobri. Romarje je v cerkvi na Sveticah pozdravil p. Marko Glogović, p. Dario Grbac pa javno priobčil, da se je začel postopek beatifikacije p. Janeza Straška. P. Dario Grbac, postavljen za vicepostulatorja v postopku, je ob tej priložnosti blagoslovil portretno sliko, ki jo je v tehniki olje na platnu naslikal **Zlatko Milaković** iz Zagreba. Navzoča je bila tudi ozaljska županja **Gordana Lipšinić**.

Polona Jurinić

O soočenju s komunistično preteklostjo

Na hrvaški katoliški univerzi v Zagrebu je bila 24. aprila mednarodna konferenca o soočenju s komunistično preteklostjo v Južni Evropi.

V bogatem programu v organizaciji Konrad Adenauer Stiftung-o sta iz Slovenije sodelovala dr. **Andreja Valič Zver** in dr. **Damjan Hančič**. Sodelovali so tudi direktor KAS-a dr. **Karsten Dümmel**, novinarka **Višnja Starešina** iz Zagreba,

dr. **Jonila Godole** iz Albanije, **Catalin Constantinescu** iz Romunije ter dr. prof. **Aleksandar Jakir** iz Splita. Moto konference je bil ne pozabiti, oprostiti, najti resnico.

(poj)

morje, noč in vino. Občasno se dotakne tudi slepote, ki od trinajstega leta zaznamuje njegovo življenje. Doslej je izdal dve pesniški zbirki: Lesket slepote leta 2015 in Ogrlico leta 2017, dve pa še čakata na objavo. Februarja 2018 je na Mednarodnem festivalu erotične poezije v Mariboru osvojil prvo mesto v kategoriji domačih pišočih avtorjev in si pridobil častni naziv Apolon erotične poezije. V Samoborju je prebral pesem Neznanka, in sicer s tipanjem brajice, izbočene pisave za slepe ter požel groemek aplavz. Številni obiskovalci so ob neformalnem druženju osebno čestitali pesniku za njegovo izjemno ustvarjalnost, kljub okvari vida.

Pesniško druženje smo sklenili v prijateljskem vzdušju, polni pozitivnih čustev in ustvarjalnih idej za prihodnji jubilejni 30. Festival ljubezenske poezije.

Marjeta Trkman Kravar

Slovenščina – reven jezik? Kje pa!

Kolikokrat slišimo, da je slovenščina reven jezik in da ji manjkajo besede, zaradi česar številni posegajo po tujkah, najraje po angleških. A nič od tega ni res. Pomanjkanje besednega zaklada največ pove o omejenosti uporabnika. Hočete dokaz?

Nšli smo ga v gledališkem listu Mestnega gledališča Ljubljanskega za sezono 2018/2019. O glavnem junaku Molièrjeve komedije Tartuff (v prevodu Otona Župančiča in režiji **Tina Grabnarja** jo bodo uprizorili aprila prihodnje leto) so zapisali tole:

»Tartuffe, ta veliki prevarant, goljuf, lažnivec, slepar, svetohlinec, spletakar, hinavec, koristoljubnež, povzpnetnik, dvočičnež, parveni, nemoralnež, primahun, karierist, grabežljivec, pohlepnež, prekanjenec, skopuh, brezsrčnež, stiskač, pogoltnež, izkoriščevalec, pijavka, požrešnež, farizej, lakomnež, licemerec, dobičkaželjnež, koristolovec, pritepenec, samoljubnež, hipokrit, prefriganec

samogolt, klečeplazec, pobožnjakar, prevejanec, ritaliznik, sebičnež, domišljavec, lopov, narcisoidnež, preračunljivec, nečimrnež, prilagodljivec, oportunist, sladkobesednež, premetenec, falot, zahrbtnež, izdajalec, zlobnež, priliznjeneč, nesramnež, pretkanec, pohotnež, prebrisaneč, brezobzirnež, lisjak, brezvestnež, prisklednik, arogantnež, potuhnjenec, samoljubnež, parazit, petolizec, zvitež, intrigant, stremuh, častihlepnež, lizun, vetrogončič, zmuzljivec, sluzator, prisiljenec in manipulant, bi težko kaj opravil, če ne bi našel nekoga, ki mu je nasedel in se mu pustil ovijati okrog prsta.«

Z enim stavkom: slovenščina za prave sladokusce! (jpt)

Sami spori in zastoji ter dve dobri novici

Rezime meddržavnih odnosov zadnjega trimesečja je skop: glede arbitražnega sporazuma ostaja Slovenija in Hrvaška vkopani vsaka na svoj breg, znova se zapleta glede deviznih vlog, LB in NLB – glede česar je vlada v Ljubljani za mediacijo zaprosila Evropsko komisijo. Edini dobri novici: sklenitev memoranduma o sodelovanju na področju športa in sprostitev slovenskega trga dela za hrvaške delavce.

V Ljubljani sta se 19. maja sešli ministrica za izobraževanje, znanost in šport **Maja Makovec Brenčič** in vodja hrvaškega centralnega urada za šport, nekdanja smučarska šampionka **Janica Kostelić**, ter podpisali memorandum o sodelovanju na področju športa. Sporazum omogoča sodelovanje in izmenjavo dobrih praks in podpornega osebja na področju vrhunškega športa, priprav športnikov, infrastrukture in športnih informacijskih sistemov. Omogoča tudi sodelovanje pri podpori in omogočanju oživitve letnih in zimskih iger Alpe-Adria, spodbuja mobilnost dijakov in študentov in sodelovanje ter regionalno spodbujanje skupnih kandidatur za velike športne dogodke.

Odprta pot hrvaškim delavcem

Od 1. julija lahko hrvaški delavci prosto dostopajo na slovenski trg, saj državni zbor ni podaljšal moratorija, sprejetega ob vstopu Hrvaške v EU pred natanko petimi leti. Po ocenah Gospodarske zbornice Slovenije je v prihajajočem obdobju pričakovati med 1000 in 2000 novih hrvaških delavcev. Konec lanskega leta jih je bilo 6345. Med njimi je bilo 4860 oz. 76,6 odstotka moških. Največ jih je bilo zaposlenih v gradbeništvu, prometu in skladiščenju. Ženske so medtem prevladovale v gostinstvu, izobraževanju in zdravstvu. Med večjimi zaposlovalci hrvaških delavcev so novomeški Revoz in turistična podjetja na Primorskem.

Grenka obletnica

Le nekaj dni pred prvo obletnico arbitražne sodbe – razglasili so jo 29. junija lani – so iz Bruslja sporočili, da Evropska komisija ne bo podala mnenja v povezavi s slovensko tožbo proti

Janica Kostelić. Foto: SDUS.hr

Maja Makovec Brenčič. Foto: www.mizs.gov.si

Hrvaški ter da naj državi sami poiščeta rešitev, komisija pa je še na prejšnji pripravljena posredovati. Slovenski politiki so izrazili obžalovanje in zaskrbljenost nad takšnim sporočilom Evropske komisije, ki je bila pokroviteljica sporazuma o arbitraži. S tem sporazumom je bil Hrvaški tudi omogočen vstop v EU. Stranke, izvoljene na junjskih volitvah, so sicer naklonjene nadaljevanju sodnih postopkov zoper Hrvaško pred Sodiščem EU v Luksemburgu.

Bodo spregledali?

Pri cerkvah sv. Jere in sv. Ilije na Trdinovem vrhu sta 25. junija potekali proslava in maša ob dnevu državnosti Slovenije in Hrvaške. Dogodek so organizirali Lovska družina Trdinov vrh, Lovsko društvo Lisica Radatoviči, župnijski urad Šentjernej in žumberški vikarijat Stojdraga. Maševali so šentjernejski župnik dekan **Anton Trpin**, upravitelj radatoviške župnije **Zinovij Zastavni** in duhovnik grškokatoliške cerkve v Metliki **Mihajlo Hardi** iz Metlike. Predstavniki Lovske družine Trdinov vrh **Ivo Kuljaj** je zbrane – in posebej navzočne dušne pastirje – nagovoril z naslednjimi besedami: »Danes se je brala maša v eni cerkvi v skupni liturgiji za obe domovini, za Slovence in Hrvate, za Kranjce in Žumberčane, za Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Mar ni videti v tem dejanju eno od tistih božjih milosti, o katerih je v svoji Slavi vojvodine Kranjske leta 1689 pisal polihistor Janez Vajkard Valvasor? Med njimi tudi, da je slepec spregledal? Bo božja milost pomagala dandanašnjim 'slepcev' v Zagrebu in Ljubljani, da spregledajo?« (sta/dl/jpt) 🍷

Volitve

Zmagal Janez Janša, bo tudi sestavil vlado?

Slovenski volivci so na predčasnih volitvah 3. junija v Državni zbor izvolili kandidate devetih strank, kar je največ v slovenski volilni zgodovini. Zmagala je Slovenska demokratska stranka (SDS) Janeza Janše. Kdaj bo Slovenija dobila vlado, in kakšno?

V slovenski parlament so se tokrat poleg zmagovalne SDS prebile še naslednje stranke: LMŠ **Marjana Šarca**, SD **Dejana Židana**, SMC **Mira Cerarja**, Levica **Luke Mesca**, NSi **Mateja Tonina**, SAB **Alenke Bratušek**, Desus **Karla Erjavca** in SNS **Zmaga Jelinčiča**.

Volitve so zaznamovali nizka, komaj polovična volilna udeležba (52 %), gneča na levi sredini (LMŠ, SD, SMC, SAB, Desus), zdesetkanje glasov za dosedanjo vladajočo

stranko SMC (s 36 mandatov leta 2014 na 10 mandatov letos), dobra uvrstitev popolnega političnega novince (LMŠ), vrnitev političnega veterana Jelinčiča po dveh mandatih zunaj parlamenta in okrepitev volilnega telesa, naklonjenega radikalnemu reševanju migrantske krize.

Ob zaključku redakcije te številke Novega odmeva še ni bilo jasno, kako poteka sestavljanje nove slovenske vlade; zmagovalec Janez Janša je na volilni večer na-

Janez Janša. Foto: www.sds.si

povedal, da bo k sodelovanju povabil vse stranke, vendar so z izjemo NSi in SNS vse ostale stranke sporočale, da v Janševi vladi ne želijo sodelovati.

Od prvih demokratičnih volitev leta 1990 so mandatarji za sestavljanje vlade v povprečju potrebovali 66 dni ali dobra dva meseca. (jpt)

Alojzije Mauser - život posvećen streličarstvu

Natjecatelj i sportski djelatnik Alojzije - Alojz Mauser bio je 50 godina aktivan u streličarstvu. Može se sa sigurnošću ustvrditi da je najveća živuća legenda hrvatskog streličarstva i dostojni nasljednik pionira tog sporta u našoj zemlji.

Rođen je 1. veljače 1945. u Zagrebu. Potekao je iz slovensko-hrvatske obitelji. Njegov otac Alojz bio je rodom iz naselja Vranovići u općini Črnomelj, majka Barbara, rođ. Pivala iz Antunovca kod Lipika. U Zagrebu je završio dvije srednje škole: za instrumentalnu mehaniku - smjer optički instrumenti i tehničku za

Alojzije Mauser. Foto: osebni arhiv.

strojarstvo. Ljetne praznike provodio je kod djeda i tete u Beloj krajini. Sa 10 godina je počeo svirati harmoniku, a u mladosti je svirao bas gitaru i klavijature u Vokalno instrumentalnom sastavu Stranci. Glazbenu karijeru je završio 1973. U profesionalnoj karijeri radio je u Arhitektonskom projektnom zavodu Plan iz Zagreba i bio je potom vlasnik poduzeća za grafičku djelatnost Alma print sve do odlaska u mirovinu.

Uspješna sportska karijera

Počeo se baviti streljaštvom 1957. u školskoj sportskoj sekciji a potom je postao član Steljačkog kluba *Centar iz Zagreba*. Streličarstvom se bavi od 1960. u Prvom streličarskom klubu *Zagreb*. Kao natjecatelj bio je prvak Jugoslavije na otvorenom u disciplini FITA za juniore 1963. te u disciplini Double FITA za seniore 1970., 1972. i 1973. Uz to osvojio je i pet puta uzastopno ekipni naslov prvaka države sa PSK *Zagrebom* od 1969. do 1973. Bio je višestruki prvak Zagreba i SR Hrvatske te državni rekorder u raznim disciplinama. Uspješno je nastupao i na prvenstvima u dvorani. Prvi nastup za reprezentaciju Jugoslavije imao je kao junior 1961. u Krakowu. Kao senior sudjelovao je na više svjetskih i europskih prvenstava. Paralelno sa natjecateljskom karijerom postao je aktivan kao sudac i sportski djelatnik. Godine 1974. bio je tajnik Streličarskog saveza Zagreba i član organizacijskog odbora 4. SP-a i 3. EP-a FIELD te 4. EP-a FITA koji su održani u Zagrebu od 23. do 28. kolovoza. Potom je 1977. izabran za predsjednika Streličarskog saveza Zagreba. Godine 1979. bio je u najužem vodstvu streličarskog natjecanja u Supetru održanog u sklopu Mediteranskih igara u Splitu. Izabran je 1984. za predsjednika Sudačke komisije Streličarskog saveza Jugoslavije i na toj dužnosti je ostao do raspada države 1991. Predsjednik Streličarskog saveza Hrvatske bio je od 1986. do 1988. a za predsjednika PSK-a *Zagreb* izabran je 1988. Sudio je na Balkanskom prvenstvu u Rijeci 1988. a zvanje međunarodnog streličarskog suca FITA stekao je 1989.

Bitan doprinos razvoju streličarstva

Dao je veliki doprinos u osamostaljenju Hrvatskog streličarskog saveza (HSS) i potom u razvoju streličarstva u Hrvatskoj nakon proglašenja samostalne države. U HSS-u bio je predsjednik od

1997. do 2005. i izvršni direktor od 2005. do 2010. Kao međunarodni sudac sudjelovao je na brojnim natjecanjima najvišeg ranga, od SP u Den Hagu 1993. do OI u Pekingu 2008. Godine 2009. u Ulsanu promoviran je u emeritus FITA suca. Iste godine bio je tehnički delegat FITA na Univerzijadi u Beogradu.

Tijekom dva desetljeća sudjelovao je u organizaciji brojnih natjecanja u Hrvatskoj, između ostalog bio je organizator i direktor 1. Svjetskog streličarskog kupa 2006. u Poreču. Osim toga u pola stoljeća djelovanja u streličarstvu pripremao je materijale za predavanja, seminare i tečajeve za streličarske suce i voditelje, pisao za streličarske časopise te za druge medije o tom sportu, osmišljavao i tiskao letke za promociju streličarstva, dizajnirao medalje za domaća i međunarodna natjecanja.

Za njegove iznimne zasluge Međunarodna streličarska federacija FITA dodijelila mu je Srebrnu plaketu 2009. Prije njega su iz hrvatskog streličarstva tako visoko priznanje dobili samo Rade Milinković (Brončana plaketa - 1981.) i Nikola Škorić (Zlatna plaketa - 1987.).

Eduard Hemar

In memoriam Josip Branko Godler (1922. – 2018.)

Na sam Uskrs 1. travnja 2018. preminuo je najstariji hrvatski atletičar Josip Branko Godler u 97. godini života. Rođen je u Zagrebu 12. ožujka 1922, u uglednoj obitelji sa slovenskim korijenima. Njegov djed po ocu, Mijo Godler (1862. – 1935.), bio je rodom iz Brežica.

Djed Mijo Godler bio je početkom XX. stoljeća vrlo uspješni zagrebački poduzetnik. Bavio se uvozom krumpira na veliko iz Štajerske te opskrbljivao trgovine, hotele i restorane. Kao veliki dobrotvor koji je besplatno davao krumpir siromasima. Josip Branko izučio je zanat za metalopojasara. Radni vijek je proveo u tvornicama Helios i Ivan Šikić. Od 1937. bavio se atletikom kao trkač na srednjim i dugim prugama. Najveći uspjeh ostvario je na prvom Prvenstvu FNR Jugoslavije 1945. u Zagrebu kada je postao prvak na 10 km. Prvak NR Hrvatske bio je na 5 km 1950. i 1951. te na 10 km 1949. Kada je završio aktivnu karijeru bio je dugogodišnji sportski djelatnik u Akademskom stolnoteniskom klubu *Mladost* iz Zagreba gdje je obnašao dužnosti: potpredsjednika, stručnog i poslovnog tajnika, člana Upravog odbora i Tehničke komisije te kondicijskog trenera. Uz to bio je član Izvršnog odbora Stolnoteniskog saveza Hrvatske i Zagrebačkog stolnoteniskog podsaveza. Za svoje djelovanje u sportu dobitnik je više nagrada i priznanja. Bio je član Hrvatsko-slovenskog društva prijateljstva. Društvo za povijest sporta i tjelovježbe iz Zagreba proglasilo ga je za svog počasnog člana. Njegov posljednji ispračaj bio je na Krematoriju u Zagrebu 9. travnja. Pokopan je na zagrebačkom groblju Mirogoj.

Eduard Hemar

Ne pozabimo slovenski jedi

Tako so jedli naši stari v Posavju

Skromno, a okusno in hranilno. To je značilnost bogate gastronomske dediščine Slovenija, tudi Posavja. Za to številko Novega odmeva je naša Ivanka načrtovala kulinarčni skok v bližnje kraje: okolico Brežic in na Bizeljsko. A jo je bolezen prehitela. V zahvalo in spomin smo namesto nje izbrali tri posavske recepte: za korejavec, klobasni šmoren in mlinčevko.

Korejavec

Kot pove že ime, gre za brezmesno juho iz korenja, vsakdanjo kmečko jed.

Potrebujemo: 0,5 kg fižola 40 dkg rume-nega in rdečega korenja, 2 šalotki, 4 stroke česna, 1 žlico moke, 1 žlico sladke paprike, 2 lovorjeva lista, majaron, sol in poper, rezine slanine ali ocvirke, žlico vinskega ali jabolčnega kisa.

Priprava: Namočimo rjavi fižol, po približno 10 urah odlijemo vodo, nato kuhamo v rahlo osoljeni vodi, da se zmehča. Nato dodamo: na kolobarje narezano korenje, strt česen, sesekljano šalotko ter začim-be. Skupaj kuhamo pol ure. Jed izboljša-mo tako, da na ponvi prepražimo slanino ali ocvirke, posipamo z moko, zalijemo z vodo in vmešamo v juho. Preden postre-žemo, okisamo.

Korejavec.

Klobasni šmoren

Praženec s klobaso je krepka jed, ki so ga gospodinje nekoč pripravljale ob košnji.

Potrebujemo: 4 jajca 0,5 kg moke, 0,5 l mleka, sol, 35 dag domače klobase, olje
Priprava: Skuhamo dobro domačo klo-baso in jo narežemo na koleščka. Jajca in mleko umešamo ter postopno dodaja-mo moko, da dobimo precej gosto zmes. Vmešamo klobasne kolobarčke. V ponvi segrejemo olje in vlijemo zmes. Popeče-mo na obeh straneh. Debelo »palačinko« natrgamo na koščke in postrežemo še vroče s sezonsko zelenjavo.

Mlinčevka

To je praznična jed: sočna pogača iz mlincev, ki jo bogato nadevamo s skuto.

Potrebujemo – za testo: 1 kg moke, 8–10 jajc, 1 dl olja

Potrebujemo – za nadev: 1 kg skute, 2 jajca, sladkor

Potrebujemo – za peko: 1 jajce, 10 dag masla, 1 žličko olja

Priprava: Iz moke, jajc in olja zamesi-mo testo za mlince. Če je pregosto oz. pretrdo, dodajamo mlačno vodo. Testo razdelimo na 15 hlebčkov in jih pustimo počivati 15 minut. Nato jih razvaljamo v mlince, najbolje okrogle – za okrogel pekač. V večji posodi zavremo vodo in solimo. Mlince prevremo v kropu, odcedimo in odlagamo na suho krpo, da se ohladijo. Iz stopljenega masla in olja umešamo maščobo za peko. Pekač namastimo in nanj po plasteh nalaga-mo mlince, ki jih potresemo s skuto in

Mlinčevka.

polijemo z žlico maščobe. Končamo z mlinci. Povrhu prelijemo s stepenim jaj-cem. Pečico segrejemo na 200 stopinj C. Pečemo eno uro, nato pa pustimo, da se hladi vsaj pol ure. Postrežemo narezano na trikotnike. Za praznične priložnosti potresemo s sladkorjem v prahu. Nadev lahko izboljšamo z vanilin sladkorjem in rozinami.

(jpt)

Irena razmišlja

O delovanju države – v teoriji in praksi

O delovanju države je bilo že veliko napisanega in izrečenega, temu so posvečene cele znanosti in študije, razne teorije in hipoteze, lahko bi rekli, da o tem vsi vse vemo in da je to dovršeno do potankosti. Pa je res?

Še iz časov študija sem si zapomnila nekaj teorij, na primer teorijo hierarhije, ki pravi, da mora vsak funkci-onar imeti pomočnika (za pomoč pri svojem delu in zaradi ugleda). Da pa mu pomočnik ne bi spodnesel stolčka, mora torej imeti dva pomočnika, ki bo-sta tekmovala med seboj, ne pa razmišljala, kako priti do stolčka. In potem si tudi pomočniki omislijo vsak po dva pomočnika ... in administracija tako narašča.

Druga teorija, ki sem si jo zapomnila, je teorija nesposobnosti. Po tej teoriji nas vodijo nesposobni ljudje. O tem smo se v praksi verjetno že velikokrat tudi sami prepričali in se spraševali, pa kako je lahko ta in ta nesposobnež prišel tako daleč ali tako visoko. Teorija nesposobnosti to pojasnjuje s prime-rom avtomehanične delavnice, v kate-ri je med vsemi mehaniki nekdo, ki je izjemno priden, vesten, zagnan, sposo-ben... in ker je tako sposoben, ga ime-nujejo za šefa mehanične delavnice. In sedaj kot šef prevzema vsa naročila in zatrpa delavnico, meša se v delo meha-nikov, ker zna vse najbolje, skratka, ne opravlja svojega novega dela in na kon-cu se izkaže, da je nesposoben za šefa. To je primer mehanika, namesto njega si lahko zamislimo zdravnika, učitelja, kuharja, blagajnika.

Kaj storiti, če mejna reka vijuga?

Jaz pa sem v svoji delovni praksi spo-znala še eno obliko delovanja države. Morda so tudi o tem že pisali teoretiki, vendar me o tem niso obvestili. Torej, kot prevajalka za slovenski in hrvaški jezik sem bila pred leti angažirana, da prevajam na »visokem« sestanku hr-

vaških in slovenskih strokovnjakov za vode. Prišlo je okrog deset slovenskih in prav toliko hrvaških ministrov in strokovnjakov. Tema sestanka pa je bila, kaj in kako naprej, ker sta obe državi s skupnimi sredstvi »obzidali« reko, ki poteka ob meji, vendar pa reka kot reka, malo teče po hrvaški, pa po slovenski, pa spet po hrvaški, pa spet po slovenski strani, skratka, vijuga. In vse bi bilo v redu, če na bregovih ne bi rasla trava, ki jo je treba kositi. Tega pa ne more napraviti nihče brez sporazuma na državni ravni, saj bi moral imeti kosec v žepu potni list in ga kar naprej kazati enim ali drugim carinikom. Prav zanimalo me je, kako se bodo zmenili. In so se zmenili: imenovali bodo meddržavno komisijo, ki bo podala predlog, oni pa se bodo nato še enkrat sestali in videli, kako in kaj. Naj povem, da je sestanek trajal okrog tri ure, jaz sploh nisem prevajala, ker sem bila tam samo »za vsak primer«, zaslužila pa sem vseeno kar lep znesek. Seveda je veliko več zaslužil vsak izmed prisotnih, pa dnevnice in šoferji in avtomobili.... No, pa saj to ni pomembno, to gre tako in tako iz državnega proračuna. Nisem čisto prepričana, ampak se mi zdi, da je takšen način delovanja vsebovan v hrvaškem stavku: »Brigo moja preži na drugoga« ali pa v znamenitem stavku Scarlet O' Hara iz filma v vrtincu, ki je dejala: »O tem bom razmišljala jutri«.

Irena Hribar Pavlovič 🍷

Čudovita Slovenija

Ko obiščeš Križno jamo, razumeš, kako temna je tema

Nedavno sem s prijateljicami obiskala Križno jamo. To je vodna kraška jama pri Cerknici, znana po številnih podzemnih jezerih in najdiščih kosti jamskega medveda.

Konec aprila, zgodaj zjutraj sva se s prijateljico odpravili proti Sloveniji. Že zjutraj nas je pozdravil topel sončen dan. Ustavili sva se na dveh postajah, v Novem mestu in Ljubljani, kjer sta naju čakali prijateljici. Potem smo skupaj nadaljevale pot proti Cerknici. Križna jama je približno deset kilometrov oddaljena od Cerknice. Možen je enourni, štiriurni in sedemurni ogled jame. Ker nismo bile še nikoli v tej jami, smo se odločile za enourni ogled. Pred vhodom so dobile gumijaste škornje in prenosno akumulatorsko svetilko.

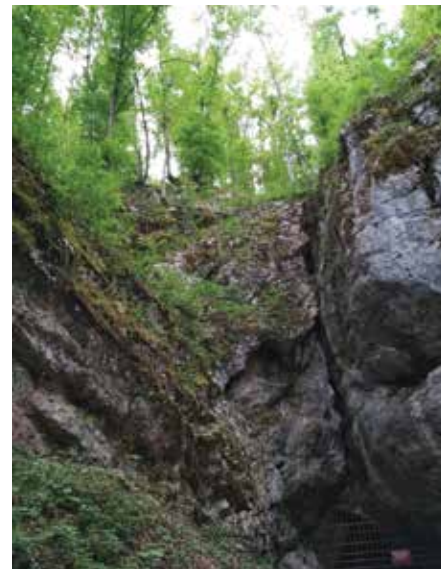
Na koncu malo zmrznjeni, a očarani

Na začetku jame je velika dvorana. Že po nekaj sto metrih v jami ni več svetlobe in obiskovalci nadaljujejo raziskovanje s pomočjo ročnih svetilk. Ko nam je vodnica rekla, naj ugasnemo svetilke, smo dojeli, kaj pomeni prava tema. Pot smo nadaljevali proti podzemni reki in jezerom. Na tej poti smo videli kosti jamskih medvedov, ki so nekoč živeli v jami. Ljudje pa v jami niso živeli, ampak so jo rabili kot skrivališče. Na koncu naše poti smo prišli do prvega jezera in se vozili v gumijastem čolnu. Gladina vode je bila povprečna, včasih pa se zgodi, da je tako visoka, da ogled sploh ni možen. Tu se enourni ogled končuje. Če bi se odločile za daljše ogled, bi se vozile po 22 jezerih.

Jezerca so globoka celo do 6 metrov.

Po eni uri smo se vrnilo na vhod, malo zmrznjeni, toda navdušeni nad lepotami, ki smo jih videli: sigaste skale, kapniki, izredno bistra voda in prava tema. Poudarek je na zaščiti jame, kar me zelo veseli. Jama nima betonskih poti in jamam škodljive močne razsvetljave. Tudi število večurnih obiskov je omejeno. Rada bi omenila tudi našo vodnico, ki je bila zelo zanimiva in zabavna. Potem smo našle odlično restavracijo in tako se je končal prekrasen dan z lepimi doživetji z dobro družbo v dragi Sloveniji.

Tina Medančič, učenka slovenskega pouka

Vhod v Križno jamo. Foto: TM

Pregovori o medu, čebelah in čebelarjih

Kar so pri čebelah piki, to so pri ljudeh jeziki.

Na med se lovijo mušice, na sladke besede - norice.

Čebela taka je kot njiva: če hočeš, da kaj ti da, ji moraš tudi dati in ne samo jemati.

Ne mogle imeti medu bi čebele, če žela strupenega ne bi imele.

Domišljuje marsikdo si, da je umen čebelar, a nazadnje se izkaže, da navaden je šušmar.

Kdor negovati čebelic ne zna, s čmrlji naj rajši se bavi, peča; ti sami preživijo poleti, zanje za zimo ni treba skrbeti.

Premajhni panjiči, številni rojiči, nezmožni slabiči, spomladi mrliči.

Kolikor dni sneg leži, toliko dni smreka medi...

Izbrala MTK

Svetovni dan čebel

20. maj je pomemben dan za čebele, čebelarje, Slovenijo in svet

Letos smo prvič praznovali svetovni dan čebel, ki so ga decembra lani na pobudo Slovenije razglasili Združeni narodi - v upanju in z zavezo, da se zaščitijo čebele in drugi oprasaševalci, od katerih je odvisna kar tretjina svetovne pridelave hrane.

Posebej slovesno je bilo v Žirovnici, ki velja za »zibelko« slovenskega čebelarstva, saj se je v bližnji Breznici rodil Anton Janša (1734-1773), prvi učitelj sodobnega čebelarstva na svetu. Prav zato so njegov rojstni dan, 20. maj, izbrali za svetovni dan čebel. Anton Janša - na fotografiji je njegov čebelnjak v Brezovici - je bil sicer akademski slikar, svoj čebelarški nauk pa je temeljil na znanju slovenskih čebelarjev tistega časa.

Cesarica Marija Terezija je na avstro-ogrskih šolah zapovedala čebelarjenje le po Janševih načelih oz. po kranjskem ali slovenskem načinu čebelarjenja. Posebnost Slovenije so tudi barviti čebelnjaki, panjske končnice in kranjska čebela, ki je razširjena po vsem svetu.

Še danes smo Slovenci najbolj čebelarški narod na svetu, saj je v Sloveniji na 200 prebivalcev en čebelar. Povezani so v Čebelarstvo zvezo Slovenije, katere sedež je na Brdu pri Lukovici. Tam stoji tudi kapelica sv. Ambroža, ki je zavetnik čebelarjev in svečarjev ter čebel.

Dogodki ob svetovnem dnevu čebel so opozarjali tudi na njihovo izumiranje, česar se veliko ljudi žal sploh ne zaveda. A vsak med nami lahko prispeva k ohranjanju čebel in drugih oprasaševalcev! Na balkonih in vrtovih lahko zasadimo medovite rastline in med kupujemo pri domačem čebelarju!

Besedilo in fotografije Marjeta Trkman Kravar